EUROOPA
KOMISJON

Strasbourg, 15.4.2014
COM(2014) 18 final

ANNEX 1

**LISA**

**Eelnõu: Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning Ukraina vaheline ühise lennunduspiirkonna leping**

**järgmise dokumendi juurde:**

**Ettepanek: nõukogu otsus**

**Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning Ukraina vahelise ühise lennunduspiirkonna lepingu Euroopa Liidu nimel allkirjastamise ja ajutise kohaldamise kohta**

**LISA**

**Eelnõu:**

# EUROOPA LIIDU JA SELLE LIIKMESRIIKIDE NING UKRAINA VAHELINE ÜHISE LENNUNDUSPIIRKONNA LEPING

BELGIA KUNINGRIIK,

BULGAARIA VABARIIK,

HORVAATIA VABARIIK,

TŠEHHI VABARIIK,

TAANI KUNINGRIIK,

SAKSAMAA LIITVABARIIK,

EESTI VABARIIK,

IIRIMAA,

KREEKA VABARIIK,

HISPAANIA KUNINGRIIK,

PRANTSUSE VABARIIK,

ITAALIA VABARIIK,

KÜPROSE VABARIIK,

LÄTI VABARIIK,

LEEDU VABARIIK,

LUKSEMBURGI SUURHERTSOGIRIIK,

UNGARI,

MALTA,

MADALMAADE KUNINGRIIK,

AUSTRIA VABARIIK,

POOLA VABARIIK,

PORTUGALI VABARIIK,

RUMEENIA,

SLOVEENIA VABARIIK,

SLOVAKI VABARIIK,

SOOME VABARIIK,

ROOTSI KUNINGRIIK,

SUURBRITANNIA JA PÕHJA-IIRI ÜHENDKUNINGRIIK,

kes on Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi ühise nimetusega „ELi aluslepingud”) osalisriigid ning Euroopa Liidu liikmesriigid (edaspidi „ELi liikmesriigid”) ja

EUROOPA LIIT (edaspidi „liit” või „Euroopa Liit” või „EL”) ühelt poolt

ning

UKRAINA teiselt poolt,

(kõik eespool nimetatud üheskoos „lepinguosalised”).

SOOVIDES luua ühise lennunduspiirkonna, mis rajaneb vastastikusel juurdepääsul lepinguosaliste lennutransporditurgudele, kus valitsevad võrdsed konkurentsitingimused ja austatakse samu reegleid, muu hulgas lennuohutuse, lennundusjulgestuse, lennuliikluse korraldamise, sotsiaalse ühtlustamise ning keskkonnaküsimuste valdkonnas;

TUNNUSTADES rahvusvahelise tsiviillennunduse integreeritud iseloomu ning Ukraina ja ELi liikmesriikide õigusi ja kohutusi, mis tulenevad nende liikmelisusest rahvusvahelistes lennundusorganisatsioonides, eelkõige Rahvusvahelises Tsiviillennunduse Organisatsioonis ja Euroopa Lennuliikluse Ohutuse Organisatsioonis, samuti rahvusvahelistest lepingutest kolmandate pooltega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega;

SOOVIDES süvendada lepinguosaliste vahelisi suhteid lennutranspordi valdkonnas, sealhulgas tööstuskoostöö alal, ning tuginedes olemaolevale lennunduslepingute süsteemile, et edendada majanduslikke, kultuurilisi ja transpordialaseid sidemeid lepinguosaliste vahel;

SOOVIDES hõlbustada lennutranspordi võimaluste laiendamist, sealhulgas lennutranspordivõrgustike arendamise teel, et täita reisijate ja vedajate vajadusi mugavate lennutransporditeenuste järele;

TÕDEDES lennutranspordi tähtsust kaubanduse, turismi ja investeeringute edendamisel;

VÕTTES ARVESSE Chicagos 7. detsembril 1944 allkirjastamiseks avatud rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsiooni;

VÕTTES ARVESSE, et Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Ukraina vahelises partnerlus- ja koostöölepingus nähakse ette, et lepinguosaliste vahelise transpordi kooskõlastatud arengu tagamiseks vastavalt nende kaubandusvajadustele võib vastastikuse turulepääsu ja lennutransporditeenuste osutamise tingimusi käsitleda erilepingutes;

SOOVIDES võimaldada lennuettevõtjatel pakkuda reisijatele ja vedajatele konkurentsivõimelisi hindu ja teenuseid avatud turgudel;

SOOVIDES, et kõik lennutranspordisektorid, sealhulgas lennuettevõtjate töötajad, saaksid kasu liberaalsemast lepingust;

SOOVIDES tugineda olemasolevatele lennutranspordilepingutele, et avada järk-järgult juurdepääs turgudele ja võimaldada tarbijatele, lennuettevõtjatele, lennundustöötajatele ja mõlema lepinguosalise üldsusele maksimaalset kasu,

OLLES LEPPINUD KOKKU, et on asjakohane võtta ühise lennunduspiirkonna eeskirjade aluseks Euroopa Liidus kehtivad õigusaktid, mis on sätestatud käesoleva lepingu I lisas, ilma et see piiraks Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi aluslepingud”) ja Ukraina põhiseaduse sätete kohaldamist;

VÕTTES ARVESSE Ukraina kavatsust inkorporeerida Euroopa Liidu asjakohased nõuded ja standardid, sealhulgas edaspidi vastuvõetavad muudatused oma lennundusalastesse õigusaktidesse;

SOOVIDES tagada rahvusvahelise lennutranspordi ohutuse ja julgestuse kõrgeima taseme ning väljendades veel kord tõsist muret õhusõidukite ohutuse vastu suunatud tegude või ähvarduste pärast, mis ohustavad inimesi või vara, mõjuvad kahjulikult lennutranspordi toimimisele ja õõnestavad reisijate usaldust tsiviillennunduse ohutuse vastu;

TÕDEDES, et ühise lennunduspiirkonna eeskirjade täielik järgimine võimaldab lepinguosalistel kasutada kõiki neist tulenevaid eeliseid, kaasa arvatud turgudele juurdepääsu avamine ning mõlema lepinguosalise tarbijatele ja lennuettevõtjatele maksimaalse kasu tagamine;

TÕDEDES, et ühise lennunduspiirkonna rajamine ja selle eeskirjade rakendamine ei ole võimalik, kohaldamata üleminekuaega;

TUNNISTADES, kui oluline on sellega seotud piisav abi;

RÕHUTADES, et seoses juurdepääsuga lennutransporditaristule, eriti kui see on piiratud, sealhulgas lennujaamadele, tuleb lennuettevõtjaid kohelda läbipaistvalt ja kedagi diskrimineerimata;

SOOVIDES tagada lennuettevõtjatele võrdsed võimalused, mis annaks lepinguosaliste lennuettevõtjatele õiglased ja võrdsed võimalused kokkulepitud teenuste osutamiseks;

TUNNISTADES, et riigilt saadavad subsiidiumid võivad kahjustada lennuettevõtjate vahelist konkurentsi ja seada ohtu käesoleva lepingu põhieesmärkide saavutamise;

KINNITADES keskkonnakaitse tähtsust rahvusvahelise lennunduspoliitika väljatöötamisel ja rakendamisel ning tunnustades suveräänsete riikide õigust võtta selleks asjakohased meetmed;

VÕTTES ARVESSE tarbijate kaitse olulisust, sealhulgas kaitset, mille tagab rahvusvahelise õhuveo nõuete ühtlustamise konventsioon, mis on koostatud 28. mail 1999 Montrealis,

TERVITADES lepinguosaliste vahel toimuvad dialoogi eesmärgiga süvendada suhteid muudes valdkondades, eelkõige isikute liikumise soodustamiseks,

ON KOKKU LEPPINUD JÄRGMISES:

# I JAOTIS

# ÜLDSÄTTED

## ARTIKKEL 1

## EESMÄRGID JA REGULEERIMISALA

Käesoleva lepingu eesmärk on luua järk-järgult Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning Ukraina vaheline Euroopa ühine lennunduspiirkond, mis põhineks eelkõige ühistel eeskirjadel ohutuse, julgestuse, lennuliikluse korraldamise, keskkonnaküsimuste, tarbijakaitse, arvutipõhiste ettetellimissüsteemide ja sotsiaalküsimuste valdkonnas. Selleks kehtestatakse käesolevas lepingus eeskirjad, tehnilised nõuded, haldusprotseduurid, peamised tegevusstandardid ja lepinguosaliste vahelised rakenduseeskirjad, mida kohaldatakse vastavalt käesolevas lepingus kehtestatud tingimustele.

Euroopa ühine lennunduspiirkond põhineb vabal juurdepääsul lennundusturule ja võrdsetel konkurentsitingimustel.

## ARTIKKEL 2
## MÕISTED

Kui ei ole sätestatud teisiti, kasutatakse käesolevas lepingus järgmisi mõisteid:

1. „kokkulepitud teenus” ja „kindlaksmääratud lennuliin” – rahvusvaheline lennutransport vastavalt käesoleva lepingu artiklile 16 (Õiguste andmine) ja II lisale;

2. „leping” – käesolev leping, selle lisad ja muudatused.

3. „lennutransport” – üldsusele tasu või rendi eest kättesaadav reisijate, pagasi, lasti ja posti (kas eraldi või koos) vedamine õhusõidukil; kahtluste vältimiseks hõlmab see nii regulaar- kui ka mitteregulaarlende (tellimuslende) ja lastilende;

4. „lennuettevõtja” – kehtiva lennutegevusloaga või samaväärse loaga äriühing või ettevõtja;

5. „pädevad asutused” – valitsusasutused või avalik-õiguslikud asutused, kes vastutavad käesoleva lepingu kohaste haldustoimingute eest;

6. „äriühingud ja ettevõtjad” – tsiviil- või äriõiguslikud üksused, sealhulgas ühistud ning muud avalik-õiguslikud ja eraõiguslikud juriidilised isikuid, välja arvatud mittetulundusühendused;

7. „konventsioon” – rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsioon, mis avati allkirjastamiseks Chicagos 7. detsembril 1944 ja mis hõlmab:

   a) kõiki muudatusi, mis on jõustunud konventsiooni artikli 94 punkti a alusel ja mille on ratifitseerinud nii Ukraina kui ka ELi liikmesriik või ELi liikmesriigid,

   ning

   b) kõiki selle lisasid või muudatusi, mis on vastu võetud konventsiooni artikli 90 alusel, kui selline lisa või muudatus on konkreetsel hetkel jõus nii Ukraina kui ka ELi liikmesriigi või ELi liikmesriikide suhtes ning on seotud asjaomase teemaga;

8. „Euroopa ühise lennunduspiirkonna leping” – Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide, Albaania Vabariigi, Bosnia ja Hertsegoviina, endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi, Horvaatia Vabariigi, Islandi Vabariigi, Montenegro Vabariigi, Norra Kuningriigi, Serbia Vabariigi

ning ÜRO Kosovo missiooni[1] vaheline Euroopa ühise lennunduspiirkonna rajamise mitmepoolne leping;

9. „EASA” – Euroopa Lennundusohutusamet, mis on asutatud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. veebruari 2008. aasta määrusele (EÜ) nr 216/2008, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühiseeskirju ja millega luuakse Euroopa Lennundusohutusamet ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 91/670/EMÜ, määrus (EÜ) nr 1592/2002 ning direktiiv 2004/36/EÜ;

10. „tõhus kontroll” – suhe, mis põhineb õigustel, lepingutel või mis tahes muudel vahenditel, mis kas üksikult või koos ja vastavat fakti või seadust arvestavalt annavad võimaluse otseselt või kaudselt avaldada ettevõtjale otsustavat mõju, eriti:

    a) ettevõtja kõigi või osa varade kasutamise õiguse kaudu;

    b) õiguste või lepingute kaudu, mis avaldavad otsustavat mõju ettevõtja organite ülesehitusele, hääletamisele või otsustele või muul viisil avaldavad otsustavat mõju ettevõtja äritegevuse juhtimisele;

11. „tõhus reguleeriv kontroll” – lubasid välja andva lepinguosalise pädev asutus, kes on andnud lennuettevõtjale lennutegevusloa või tegevusloa, kontrollib pidevalt, et lennuettevõtja täidaks kohaldatavaid rahvusvaheliste lennutransporditeenuste kriteeriume, mille alusel lennutegevusluba või tegevusluba välja anti, tehes seda vastavalt asjakohastele riiklikele õigusnormidele, samas kui ohutuse ja julgestuse üle teostab pädev asutus asjakohast järelevalvet kooskõlas vähemalt Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni standarditega;

12. „ELi aluslepingud” – Euroopa Liidu leping ja Euroopa Liidu toimimise leping;

13. „liikmesriik” – Euroopa Liidu liikmesriik;

14. „sobivus” – lennuettevõtja sobivus osutada rahvusvahelisi lennutransporditeenuseid, s.t lennuettevõtjatel on rahuldav finantssuutlikkus ja piisav juhtimiskogemus ning nad järgivad

[1] Kõnealune määratlus ei piira Kosovo staatust käsitlevaid seisukohti ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

õigusnorme ja nõudeid, millega reguleeritakse selliste teenuste osutamist;

15. „viienda vabaduse liiklusõigus” – ühe riigi („õiguse andnud riik”) poolt teise riigi („õiguse saanud riik”) lennuettevõtjatele antud õigus osutada rahvusvahelisi lennutransporditeenuseid vastava õiguse andnud riigi territooriumi ja kolmanda riigi territooriumi vahel, tingimusel et selliste teenuste osutamine algab või lõpeb õiguse saanud riigi territooriumil;

16. „kogumaksumus” – osutatava lennuteenuse maksumus koos mõistliku tasuga halduskulude eest ja vajaduse korral muude kohaldatavate tasudega, mis sisaldavad keskkonnakulusid ja mida kohaldatakse sõltumata päritoluriigist;

17. „ICAO” – konventsiooni kohaselt asutatud Rahvusvaheline Tsiviillennunduse Organisatsioon;

18. „rahvusvaheline lennutransport” – vähemalt kahes riigis paiknevate punktidevaheline lennutransport;

19. „ühendveod” – üldsusele tasu või rendi eest kättesaadav reisijate, pagasi, lasti ja posti (kas eraldi või koos) vedamine õhusõidukil ja ühe või enama maismaa- ja meretranspordiliigi abil;

20. „meede” – lepinguosalise mis tahes meede seaduse, määruse, eeskirja, korra, otsuse, haldusmeetme või mõnel muul kujul;

21. „riiklik” –

    a) Ukraina puhul füüsiline isik, kellel on Ukraina kodakondsus või Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide puhul füüsiline isik, kellel on liikmesriigi kodakondsus, või

    b) mis tahes juriidiline isik i) keda Ukraina puhul kontrollivad kas vahetult või enamusosaluse kaudu pidevalt ja tõhusalt Ukraina kodakondsusega füüsilised isikud või Ukraina riikkondsusega juriidilised isikud, või Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide puhul ELi liikmesriigi või mõne muu V lisas loetletud riigi kodakondsusega füüsilised isikud või liikmesriigi või mõne muu V lisas loetletud riigi riikkondsusega juriidilised isikud ja ii) kelle peamine tegevuskoht on Ukraina puhul Ukrainas ning Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide puhul mõnes liikmesriigis;

22. „kodakondsus” – lennuettevõtja puhul tema vastavus omandiõiguse, tõhusa kontrolli ja peamise tegevuskoha suhtes kehtestatud nõuetele;

23. „lennutegevusluba” –

a) Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide puhul luba, mille asjaomane pädev asutus on äriühingule või ettevõtjale välja andnud lennuteenuse osutamiseks ELis kehtivate asjakohaste õigusaktide alusel, ning

b) Ukraina puhul luba, mis on välja antud Ukraina asjakohaste õigusaktide alusel reisijatele lennutranspordi pakkumiseks;

24. „hind” –

a) „piletihinnad”, mida makstakse lennuettevõtjatele või nende esindajatele või muudele piletimüüjatele reisijate ja pagasi veo eest lennuteenuse osutamisel, ning tingimused, mille alusel neid hindu kohaldatakse, sealhulgas esindajale makstav tasu ja tema suhtes kohaldatavad tingimused ning muud abiteenused, ning

b) „lastitariifid”, mida makstakse posti ja lasti veo eest, ning tingimused, mille alusel neid hindu kohaldatakse, sealhulgas esindajale makstav tasu ja tema suhtes kohaldatavad tingimused ning muud abiteenused.

Mõiste hõlmab vajaduse korral rahvusvahelise lennutranspordi raames toimuvat maismaa- ja meretransporti ning nende hindade kohaldamise tingimusi;

25. „partnerlus- ja koostööleping” – 14. juunil 1994 Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Ukraina vahel Luksemburgis sõlmitud partnerlus- ja koostööleping ning kõik sellel põhinevad juriidilised dokumendid;

26. „peamine tegevuskoht” – lennuettevõtja peakontor või registreeritud asukoht, kus toimub selle lennuettevõtja põhiline finantstegevus ja tegevuse juhtimine, sealhulgas jätkuva lennukõlblikkuse korraldamine;

27. „avaliku teenindamise kohustus” – lennuettevõtja kohustus tagada kindlaksmääratud lennuliinil regulaarlendude minimaalne teenindamine vastavalt jätkuvuse, korrapärasuse, hinnakujunduse ja minimaalse veomahu normidele, millest lennuettevõtja üksnes ärihuvidest lähtudes kinni ei peaks. Asjaomane lepinguosaline võib lennuettevõtjatele avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmise eest kompensatsiooni maksta;

28. „SESAR” – ühtse Euroopa taeva Euroopa lennuliikluse uue põlvkonna juhtimissüsteemi tehnoloogiline osa, mille eesmärk on luua ELis 2020. aastaks tõhus lennujuhtimistaristu, mis võimaldab välja arendada turvalise ja keskkonnahoidliku lennutranspordi;

29. „subsiidium” – avalik-õiguslikult asutuselt või piirkondlikult riiklikult organisatsioonilt või muult riiklikult organisatsioonilt saadud rahaline abi, s.t kui:

a) valitsus- või piirkondliku asutuse või muu riikliku organisatsiooni tegevus hõlmab otsest raha ülekandmist, nt toetused, laenud või paigutused omakapitali, võimalikud raha otseülekanded ettevõttesse või ettevõtte kohustuste ülevõtmine nt laenutagatiste kujul, kapitalisüstid, omand, pankrotikaitse või kindlustus;

b) valitsus- või piirkondliku asutuse või muu riikliku organisatsiooni tulu jääb tagasi saamata, seda ei koguta või see on põhjendamatult vähenenud;

c) valitsus- või piirkondlik asutus või muu riiklik organisatsioon pakub muid kui üldisesse taristusse kuuluvaid kaupu või teenuseid või ostab neid, või

d) valitsus- või piirkondlik asutus või muu riiklik organisatsioon teeb makseid rahastamismehhanismi või volitab või suunab teatavat eraettevõtjat täitma ühte või mitut alapunktides a, b ja c nimetatud ülesannet, mis kuulub tavaliselt valitsuse pädevusse ja mille menetlus ei erine tegelikult tavalisest valitsuse järgitavast menetlusest

ning millest saadakse seeläbi kasu;

30. „lepinguosalised” – ühelt poolt Euroopa Liit või selle liikmesriigid või Euroopa Liit ja selle liikmesriigid nende vastavate volituste kohaselt ning teiselt poolt Ukraina;

31. „territoorium” – Ukraina puhul maismaa-alad ja nendega ühenduses olevad territoriaalveed, mis kuuluvad tema suveräänsete õiguste alla ning Euroopa Liidu puhul maismaa-alad (manner ja saared), siseveekogud ja territoriaalmeri, mille suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu lepingut ja Euroopa Liidu toimimise lepingut vastavalt kõnealustes lepingutes ja kõikides sellel põhinevates juriidilistes dokumentides sätestatud tingimustele. Käesoleva lepingu kohaldamisest Gibraltari lennujaama suhtes ei järeldata, et see mõjutaks Hispaania Kuningriigi ja Ühendkuningriigi asjakohaseid õiguslikke seisukohti seoses nende vaidlusega selle territooriumi suveräänsuse üle, kus lennujaam paikneb. Eespool nimetatud kohaldamine määratakse kindlaks liidu õigusaktide kohaldamisega Gibraltari lennujaama suhtes. Ukrainat teavitatakse kõnealuse kohaldamise ulatusest;

32. „transiitliinide leping” – 7. detsembril 1944 Chicagos sõlmitud rahvusvaheliste transiitliinide leping ja

33. „kasutustasu” – tasu, mida pädev asutus võtab või lubab lennuettevõtjatelt võtta selle eest, et õhusõidukid, nende meeskonnad, reisijad ning lasti ja posti käitajad kasutavad rajatisi või teenuseid, mis on soetud aeronavigatsiooni (sh ülelendude puhul), lennujuhtimise, lennujaama ja lennundusjulgestusega.

**ARTIKKEL 3**

**LEPINGU RAKENDAMINE**

1. Lepinguosalised võtavad kõik asjakohased üld- või erimeetmed, et tagada lepingust tulenevate kohustuste täitmine, ning hoiduvad kõigist meetmetest, mis võiksid kahjustada lepingu eesmärkide saavutamist.

2. Eespool nimetatud meetmete rakendamine ei piira kummagi lepinguosalise õigusi ega kohustusi, mis tulenevad tema osalemisest rahvusvahelistes organisatsioonides ja/või rahvusvahelistes lepingutes, eelkõige konventsioonis ja transiitliinide lepingus.

3. Käesoleva artikli lõike 1 põhimõtete kohaldamisel lepinguosalised:

   a) kaotavad käesoleva lepingu reguleerimisalas kõik ühepoolsed haldus-, tehnilised ja muud meetmed, mis võivad kaudselt piirata ja millel võib olla diskrimineeriv mõju lennuteenuste pakkumisele käesoleva lepingu raames, ja

   b) hoiduvad käesoleva lepingu reguleerimisalas selliste haldus-, tehniliste ja muude meetmete rakendamisest, millel võib olla diskrimineeriv mõju käesoleva lepingu raames lennuteenuseid osutavatele teise lepinguosalise kodanikele, äriühingutele või ettevõtjatele.

**ARTIKKEL 4**

**DISKRIMINEERIMISKEELD**

Lepingu kohaldamisalas ning ilma et see piiraks lepingus sisalduvate erisätete kohaldamist, on keelatud diskrimineerimine kodakondsuse või riikkondsuse alusel.

# II JAOTIS

# ÕIGUSALANE KOOSTÖÖ

**ARTIKKEL 5**

## ÕIGUSALASE KOOSTÖÖ ÜLDPÕHIMÕTTED

1. Lepinguosalised teevad koostööd kõikide võimalike vahendite kaudu, et tagada käesoleva lepingu I lisas loetletud Euroopa Liidu õigusaktides sisalduvate nõuete ja standardite järgjärguline inkorporeerimine Ukraina õigusaktidesse ja nende sätete rakendamine Ukraina poolt, tehes seda:

   a) käesoleva lepingu artiklis 29 („Ühiskomitee”) osutatud ühiskomitee raames toimuvate regulaarsete konsultatsioonide kaudu, mille käigus käsitletakse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud ELi õigusaktide tõlgendamist, mis on seotud lennuohutuse, lennundusjulgestuse, lennuliikluse korraldamise, keskkonnakaitse, turulepääsu ja seonduvate küsimustega ning sotsiaalküsimuste, tarbijakaitse ja muude käesoleva lepinguga hõlmatud valdkondadega;

   b) piisava abi osutamise teel lepinguosaliste määratletud konkreetsetes valdkondades;

   c) uusi õigusakte käsitleva konsulteerimise ja teabevahetuse kaudu vastavalt käesoleva lepingu artiklile 15 („Uued õigusaktid”).

2. Ukraina võtab vastu vajalikud meetmed, et vastavalt artiklis 33 („Üleminekukord”) määratletud üleminekukorrale ja käesoleva lepingu III lisale inkorporeerida Ukraina õigussüsteemi käesoleva lepingu I lisas loetletud Euroopa Liidu õigusaktides sisalduvad nõuded ja standardid ning rakendada neid.

3. Lepinguosalised teavitavad teineteist käesoleva lepingu artiklis 29 („Ühiskomitee”) osutatud ühiskomitee kaudu viivitamata vastavatest asutustest, kes vastutavad ohutusjärelevalve, lennukõlblikkuse, lennuettevõtjatele lubade väljaandmise, lennujaamade töökorralduse, lennundusjulgestuse, lennuliikluse korraldamise, lennuõnnetuste ja intsidentide uurimise ning aeronavigatsiooni- ja lennujaamatasude kehtestamise eest.

## ARTIKKEL 6

## VASTAVUS ÕIGUSNORMIDELE

1. Ühe lepinguosalise lennuettevõtjate suhtes kehtivad teise lepinguosalise õigusnormid, millega reguleeritakse rahvusvahelises lennutranspordis osalevate õhusõidukite sisenemist tema territooriumile, sealt väljumist või nende õhusõidukite käitamist ja lennuliiklust tema territooriumil ning need õhusõidukid järgivad kõnealuseid õigusnorme teise lepinguosalise territooriumile sisenemisel, seal viibides või sealt väljumisel.

2. Ühe lepinguosalise lennuettevõtja reisijad, meeskond või last täidavad või nende nimel täidetakse teise lepinguosalise territooriumile sisenemisel, seal viibides või sealt väljumisel teise lepinguosalise territooriumil kehtivaid õigusnorme reisijate, meeskondade või lasti õhusõidukil tema territooriumile sisenemise või sealt väljumise kohta (sealhulgas riiki sisenemise, julgeolekukontrolli, sisserände, passide, tolli ja karantiini eeskirjad või posti puhul postieeskirjad).

## ARTIKKEL 7

## LENNUOHUTUS

1. Vastavalt käesoleva lepingu III lisas kehtestatud üleminekusätetele tegutsevad lepinguosalised kooskõlas käesoleva lepingu I lisa C osas kindlaksmääratud lennuohutusalaseid nõudeid ja standardeid käsitlevate siseriiklike õigusaktidega vastavalt allpool sätestatud tingimustele.

2. Täites jätkuvalt konventsiooni kohaseid projekteerimis-, tootja-, registreerimis- ja käitajariigi toiminguid ja ülesandeid, inkorporeerib Ukraina käesoleva artikli lõikes 1 osutatud nõuded ja standardid oma õigusaktidesse ja rakendab neid tõhusalt vastavalt käesoleva lepingu III lisas kehtestatud üleminekusätetele.

3. Lepinguosalised teevad koostööd, et tagada käesoleva artikli lõikes 1 osutatud nõuete ja standardite inkorporeerimiseks Ukraina poolt vastu võetud õigusaktide tõhus rakendamine. Selleks osaleb Ukraina Euroopa Lennundusohutusameti töös vaatlejana alates käesoleva lepingu jõustumise kuupäevast, nagu on sätestatud käesoleva lepingu VI lisas.

4. Selleks et tagada kokkulepitud teenuste pakkumine vastavalt käesoleva lepingu artikli 16 („Õiguste andmine”) lõike 1 punktidele a, b, c ja d, tunnustavad mõlemad lepinguosalised teise lepinguosalise välja antud või kehtivaks tunnistatud ning praeguseni kehtivaid lennukõlblikkussertifikaate, pädevustunnistusi ja lubasid, tingimusel et selliste sertifikaatide ja lubade väljaandmise aluseks olevad nõuded on võrdsed vähemalt miinimumstandarditega, mis konventsioonist lähtuvalt võidakse kehtestada.

5. Käesoleva lepingu IV lisa I jaos loetletud, Ukraina välja antud sertifikaatide ja lubade tunnustamine ELi liikmesriikide poolt otsustatakse vastavalt käesoleva lepingu III lisa sätetele.

6. Lepinguosalised teevad koostööd selle nimel, et lähendada sertifitseerimissüsteeme esmase ja jätkuva lennukõlblikkuse valdkonnas.

7. Lepinguosalised tagavad, et kui on kahtlusi, et ühe lepinguosalise territooriumil registreeritud õhusõiduk, mis maandub teise lepinguosalise territooriumil asuvas rahvusvahelisele lennuliiklusele avatud lennujaamas, ei vasta konventsiooniga kehtestatud rahvusvahelistele lennuohutusstandarditele, siis kontrollivad teise lepinguosalise pädevad asutused kõnealuse õhusõiduki pardal ja selle ümber seisuplatsil õhusõiduki ja meeskonna dokumentide kehtivust ning õhusõiduki ja selle seadmete nähtavat seisukorda.

8. Lepinguosalised vahetavad asjakohaste kanalite kaudu teavet, sealhulgas teavet puuduste kohta, mis on leitud õhusõidukile käesoleva artikli lõike 7 kohaselt seisuplatsil tehtud kontrollimise käigus.

9. Lepinguosalise pädevad asutused võivad igal ajal taotleda konsultatsioone teise lepinguosalise pädevate asutustega seoses teise lepinguosalise lennuohutusstandarditega, sealhulgas valdkondades, mis ei ole hõlmatud käesoleva lepingu I lisas loetletud õigusaktidega, võipuudustega, mis on leitud õhusõiduki kontrollimise käigus seisuplatsil. Sellised konsultatsioonid algavad kolmekümne (30) päeva jooksul alates vastava taotluse esitamisest.

10. Ükski käesoleva lepingu säte ei piira lepinguosalise ametiasutuse õigust võtta viivitamata asjakohaseid meetmeid, kui selgub, et õhusõiduk, toode või teenus:

    a) ei vasta konventsiooniga kehtestatud miinimumstandarditele või käesoleva lepingu I lisa C osas sätestatud nõuetele ja standarditele (vastavalt sellele, kumba neist kohaldatakse),

    b) tekitab käesoleva artikli lõikes 7 osutatud kontrollimise tulemusel tõsiseid kahtlusi, kas õhusõiduk või selle kasutamine vastab konventsiooniga kehtestatud miinimumstandarditele või käesoleva lepingu I lisa C osas sätestatud nõuetele ja standarditele (vastavalt sellele, kumba neist kohaldatakse), või

    c) tekitab tõsiseid kahtlusi, kas konventsiooniga kehtestatud miinimumstandardeid või käesoleva lepingu I lisa C osas sätestatud nõudeid ja standardeid (vastavalt sellele, kumba neist kohaldatakse) järgitakse ja hallatakse tõhusalt.

11. Kui lepinguosaline võtab käesoleva artikli lõike 10 kohaseid meetmeid, teatab ta sellest viivitamata teise lepinguosalise pädevatele asutustele ja põhjendab meetmete võtmist.

12. Kui käesoleva artikli lõike 10 kohaldamisel võetud meetmete rakendamist ei lõpetata, kuigi nende võtmiseks ei ole enam põhjust, võib kumbki lepinguosaline pöörduda asja arutamiseks ühiskomitee poole.

13. Asjaomane lepinguosaline teavitab teisi lepinguosalisi viivitamata mis tahes siseriikliku õigusakti muudatustest, mis on seotud Ukraina või ELi liikmesriikide pädevate asutuste staatusega.

## ARTIKKEL 8

## LENNUNDUSJULGESTUS

1. Ukraina inkorporeerib oma õigusaktidesse Euroopa Tsiviillennunduse Konverentsi (ECAC) dokumendi 30 II osa sätted ja rakendab neid tõhusalt vastavalt käesoleva lepingu III lisas kehtestatud üleminekusätetele. Käesoleva lepingu artikli 33 („Üleminekukord”) lõikes 2 ettenähtud hindamiste raames võivad Euroopa Komisjoni inspektorid osaleda vaatlejatena Ukraina pädevate asutuste korraldatud kontrollides Ukraina territooriumil paiknevates lennujaamades vastavalt lepinguosaliste vahel kokku lepitud korrale. Käesolev leping ei piira Ukraina ega ELi liikmesriikide õigusi ega kohustusi, mis tulenevad konventsiooni 17. lisast.

2. Kuna tsiviilõhusõiduki, selle reisijate ja meeskonna ohutuse tagamine on rahvusvaheliste lennuteenuste osutamise peamine eeltingimus, kinnitavad lepinguosalised veel kord vastastikust kohustust kaitsta tsiviillennundust ebaseaduslike sekkumiste eest, eelkõige kohustusi, mis on sätestatud Chicago konventsioonis, 14. septembril 1963. aastal Tokios allkirjastatud konventsioonis kuritegude ja mõningate teiste tegude kohta õhusõiduki pardal, 16. detsembril 1970. aastal Haagis allkirjastatud konventsioonis õhusõiduki ebaseadusliku hõivamise vastu võitlemise kohta, 23. septembril 1971. aastal Montrealis allkirjastatud konventsioonis tsiviillennunduse ohutuse vastu suunatud ebaseaduslike tegude tõkestamise kohta, 24. veebruaril 1988. aastal Montrealis allkirjastatud protokollis ebaseaduslike vägivallaaktide vastu võitlemise kohta rahvusvahelist lennuliiklust teenindavates lennujaamades ja 1. märtsil 1991. aastal Montrealis allkirjastatud konventsioonis, milles käsitletakse plastiliste lõhkeainete märkimist nende avastamiseks, kuivõrd mõlemad lepinguosalised on nimetatud konventsioonide ja ka kõikide muude tsiviillennundusjulgestust käsitlevate konventsioonide ja protokollide osalised.

3. Taotluse korral osutavad lepinguosalised üksteisele igakülgset abi, et takistada tsiviilõhusõiduki ebaseaduslikku hõivamist ning muid ebaseaduslikke tegusid, mis ohustavad sellist õhusõidukit, selle reisijaid ja meeskonda, lennujaamu ja aeronavigatsiooniseadmeid, ning et hoida ära kõiki muid tsiviillennundusjulgestust ähvardavaid ohte.

4. Lepinguosalised tegutsevad vastastikustes suhetes kooskõlas lennundusjulgestusstandarditega ning Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni kehtestatud asjakohaste soovituslike tavadega, mis on kindlaks määratud konventsiooni lisades, niivõrd, kuivõrd selliseid julgestusnõudeid kohaldatakse lepinguosaliste suhtes. Lepinguosalised

nõuavad, et lennukeid käitavad ettevõtjad, kes kasutavad lepinguosaliste registrisse kantud õhusõidukeid, samuti ettevõtjad, kelle peamine tegevuskoht või alaline asukoht on lepinguosaliste territooriumil ja lepinguosaliste territooriumil asuvate lennujaamade käitajad tegutseksid vastavalt nendele lennundusjulgestuse sätetele.

5. Lepinguosalised tagavad, et nende territooriumil võetakse tsiviillennunduse kaitsmiseks ebaseaduslike sekkumiste eest tõhusaid meetmeid, mis hõlmavad muu hulgas reisijate ja nende käsipagasi ning registreeritud pagasi läbivaatust, lasti ja posti julgestuskontrolli enne pardaleminekut või laadimist, pardavarude ja lennujaama varude julgestuskontrolli ning juurdepääsu kontrollimist ja muude isikute kui reisijate läbivaatust julgestuspiirangualale sisenemisel. Selliseid meetmeid kohandatakse vajaduse korral nii, et need vähendaksid tsiviillennunduse haavatavust ja kaitseksid seda ohtude eest. Mõlemad lepinguosalised nõustuvad, et nende lennuettevõtjatelt võidakse nõuda, et nad järgiksid käesoleva artikli lõikes 4 osutatud lennundusjulgestusalaseid sätteid, mida teine lepinguosaline nõuab oma territooriumile sisenemisel, sealt lahkumisel või seal viibimisel.

6. Mõlemad lepinguosalised suhtuvad positiivselt teise lepinguosalise kõikidesse taotlustesse rakendada konkreetse ohu korral mõistlikke julgestusalaseid erimeetmeid. Lepinguosalised teavitavad üksteist eelnevalt kõikidest kavandatavatest julgestusalastest erimeetmetest, mis võiksid oluliselt mõjutada käesoleva lepingu alusel osutatavate lennutransporditeenuste rahastamist ja korraldamist, välja arvatud juhul, kui see ei ole hädaolukorras mõistlikkuse piires võimalik. Mõlemad lepinguosalised võivad selliste julgestusmeetmete arutamiseks taotleda ühiskomitee kokkukutsumist vastavalt käesoleva lepingu artiklile 29 („Ühiskomitee”).

7. Kui tsiviilõhusõiduk hõivatakse ebaseaduslikult või leiab aset õhusõiduki ebaseadusliku hõivamise või õhusõiduki, selle reisijate ja meeskonna, lennujaamade või aeronavigatsiooniseadmete turvalisust ohustav muu ebaseaduslik intsident või tekib sellise intsidendi oht, abistavad lepinguosalised üksteist ja hõlbustavad selleks sidepidamist ning muid asjakohaseid meetmeid, et kiiresti ja ohutult kõnealune intsident lõpetada või selle oht kõrvaldada.

8. Lepinguosalised võtavad kõik nende arvates asjakohased meetmed, et tagada ebaseadusliku hõivamise või ebaseadusliku sekkumise ohvriks langenud ja nende territooriumil maandunud õhusõiduki maapinnale jäämine, välja arvatud juhul, kui selle äralend on vajalik inimelu kaitseks. Võimaluse korral võetakse sellised meetmed vastastikuste konsultatsioonide alusel.

9. Kui ühel lepinguosalisel on põhjendatud kahtlusi, et teine lepinguosaline ei järgi käesoleva artikli lennundusjulgestusalaseid sätteid, taotleb ta viivitamatult konsulteerimist teise lepinguosalisega.

10. Ilma et see piiraks käesoleva lepingu artikli 19 („Tegevusloa või tehnilise loa väljaandmisest keeldumine, selle tühistamine, peatamine või piiramine”) sätete kohaldamist, annab suutmatus jõuda rahuldavale kokkuleppele viieteistkümne (15) päeva jooksul alates sellise taotluse esitamisest aluse teise lepinguosalise lennuettevõtja(te) tegevusloa peatamiseks, tühistamiseks, piiramiseks või sellele tingimuste seadmiseks.

11. Kui otsese ja erakorralise ohu olemasolu seda nõuab, võib lepinguosaline võtta ajutisi meetmeid enne viieteistkümne (15) päeva möödumist.

12. Käesoleva artikli lõigete 10 või 11 kohaselt võetud meetmete rakendamine lõpetatakse, kui teine lepinguosaline on viinud oma tegevuse käesoleva artikliga täielikult vastavusse.

## ARTIKKEL 9

## LENNULIIKLUSE KORRALDAMINE

1. Vastavalt käesoleva lepingu III lisas kehtestatud üleminekusätetele järgivad lepinguosalised oma asjakohaseid õigusakte, milles käsitletakse käesoleva lepingu I lisa B osas kindlaksmääratud lennuliikluse korraldamisega seotud nõudeid ja standardeid, kooskõlasallpool sätestatud tingimustega.

2. Ukraina inkorporeerib käesoleva artikli lõikes 1 osutatud nõuded ja standardid oma õigusaktidesse ja rakendab neid tõhusalt vastavalt käesoleva lepingu III lisas kehtestatud üleminekusätetele.

3. Lepinguosalised teevad lennuliikluse korraldamisel koostööd tagamaks, et Ukraina rakendab tõhusalt õigusakte, mille ta võttis vastu eesmärgiga inkorporeerida käesoleva artikli lõikes 1 osutatud nõuded ja standardid ning et liita Ukraina ühtse Euroopa taevaga ning tõhustada seega olemasolevaid ohutusstandardeid ja Euroopa üldisi lennuliiklusstandardeid, optimeerida veomahtu, viia miinimumini hilinemised ja suurendada keskkonnasäästlikkust.

4. Selleks osaleb Ukraina ühtse taeva komitees vaatlejana alates käesoleva lepingu jõustumise kuupäevast ning Ukraina pädevad üksused ja/või asutused liidetakse võrdsetel alustel vastavalt asjakohastele õigusaktidele ja sobiva kooskõlastamise kaudu SESARiga.

5. Ühiskomitee jälgib ja hõlbustab koostööd lennuliikluse korraldamisel.

6. Selleks et hõlbustada ühtse Euroopa taeva õigusaktide kohaldamist:

a) võtab Ukraina vajalikke meetmeid, et kohandada oma lennuliikluse korraldamise institutsiooniline struktuur ühtse Euroopa taevaga ja

b) Euroopa Liit hõlbustab Ukraina osalemist tegevuses, mis on seotud selliste valdkondadega nagu aeronavigatsiooniteenused, õhuruumi kasutamine ja koostalitusvõime, mis tulenevad ühtsest Euroopa taevast.

7. Käesolev leping ei piira Ukraina õigusi ega kohustusi, mis tulenevad konventsioonist või kehtivatest piirkondlikest aeronavigatsioonilepingutest, mille on heaks kiitnud Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni nõukogu. Pärast käesoleva lepingu jõustumist peaksid kõik hiljem sõlmitud piirkondlikud lepingud olema kooskõlas käesoleva lepingu sätetega.

8. Selleks, et säilitada ohutuse kõrge tase õhuruumi mahutavuse maksimaalsel kasutamisel ja suurendada lennuliikluse korraldamise tõhusust ning järgides käesoleva lepingu III lisas kehtestatud üleminekusätteid, korraldab Ukraina oma vastutusalasse kuuluva õhuruumi selliselt, et see vastaks funktsionaalsete õhuruumiosade loomise suhtes kehtestatud ELi nõuetele, nagu on osutatud käesoleva lepingu I lisa B osas.

   Lepinguosalised teevad koostööd, et kaaluda Ukraina vastutusalasse jääva õhuruumi võimalikku integreerimist funktsionaalseks õhuruumiosaks kooskõlas ELi õigusaktidega ja võttes arvesse sellisest integreerimisest tulenevat kasu käitamisele.

9. Käesoleva lepingu IV lisa 2. jaos loetletud, Ukraina väljaantud asjakohaste lubade tunnustamine ELi liikmesriikide poolt otsustatakse vastavalt käesoleva lepingu III lisa sätetele.

## ARTIKKEL 10

## KESKKOND

1. Lepinguosalised tõdevad, et keskkonnakaitse on oluline rahvusvahelise lennutranspordipoliitika väljatöötamisel ja elluviimisel. Lepinguosalised tunnistavad, et tsiviillennundusest tuleneva keskkonnamõju minimeerimine eeldab tulemuslikku koostööd rahvusvahelisel, piirkondlikul, riiklikul ja/või kohalikul tasandil.

2. Vastavalt käesoleva lepingu III lisas kehtestatud üleminekusätetele tegutsevad lepinguosalised kooskõlas oma asjakohaste õigusaktidega, mis on seotud käesoleva lepingu I lisa D osas kindlaksmääratud keskkonnanõuete ja -standarditega vastavalt allpool sätestatud tingimustele.

3. Ukraina inkorporeerib oma õigusaktidesse ja rakendab tõhusalt käesoleva artikli lõikes 2 osutatud nõudeid ja standardeidvastavalt käesoleva lepingu III lisas kehtestatud üleminekusätetele.

4. Lepinguosalised teevad koostööd tagamaks, et Ukraina rakendab tõhusalt õigusakte, mille ta võttis vastu eesmärgiga inkorporeerida käesoleva artikli lõikes 2 osutatud nõuded ja standardid, samas tõdedes, et on tähtis teha koostööd ja osaleda mitmepoolsetes aruteludes, et kaaluda lennunduse mõju keskkonnale ning tagada leevendavate meetmete täielik kooskõla käesoleva lepingu eesmärkidega.

5. Käesolev leping ei piira lepinguosalise pädevate asutuste volitusi võtta kõik asjakohased meetmed, et vältida lennutranspordi keskkonnamõju või tegeleda selle küsimusega muul viisil, tingimusel et nimetatud meetmeid kohaldatakse kodakondsusest sõltumata ning et need ei lähe vastuollu lepinguosaliste rahvusvahelisest õigusest tulenevate õiguste ja kohustustega.

## ARTIKKEL 11

## TARBIJAKAITSE

1. Vastavalt käesoleva lepingu III lisas kehtestatud üleminekusätetele tegutsevad lepinguosalised kooskõlas oma asjakohaste õigusaktidega, milles käsitletakse käesoleva lepingu I lisa F osas kindlaksmääratud tarbijakaitsenõudeid ja -standardeid.

2. Ukraina inkorporeerib oma õigusaktidesse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud nõuded ja standardid ning rakendab neid tõhusalt, järgides vastavalt käesoleva lepingu III lisas kehtestatud üleminekusätetele.

3. Lepinguosalised teevad koostööd tagamaks, et Ukraina rakendab tõhusalt õigusakte, mille ta on vastu võtnud eesmärgiga inkorporeerida käesoleva artikli lõikes 1 osutatud nõuded ja standardid.

4. Lepinguosalised teevad koostööd ka selleks, et tagada tarbijate käesolevast lepingust tulenevate õiguste kaitse.

## ARTIKKEL 12

## TÖÖSTUSKOOSTÖÖ

1. Lepinguosalised püüavad tugevdada tööstuskoostööd eelkõige järgmiste meetmete abil:

   i) ärisidemete arendamine mõlema osapoole lennundusvaldkonna tootjate vahel;

ii) ühisprojektide edendamine ja arendamine, et tagada lennutranspordisektori, sealhulgas selle taristu jätkusuutlik areng;

iii) tehniline koostöö ELi standardite rakendamiseks;

iv) lennundusvaldkonna tootjate ja projekteerijate võimaluste edendamine ja

v) investeeringute edendamine käesoleva lepingu kohaldamisalas.

2. Käesolev leping ei piira õhusõidukite ja nende osade tootmise suhtes Ukrainas kehtivaid tehnilisi ja tööstuslikke standardeid, mida käesoleva lepingu I lisa ei hõlma.

3. Ühiskomitee jälgib ja hõlbustab tööstuskoostööd.

## ARTIKKEL 13

## ARVUTIPÕHISED ETTETELLIMISSÜSTEEMID

1. Vastavalt käesoleva lepingu III lisas kehtestatud üleminekusätetele tegutsevad lepinguosalised kooskõlas oma asjakohaste õigusaktidega, milles käsitletakse käesoleva lepingu I lisa G osas kindlaksmääratud arvutipõhiste ettetellimissüsteemide suhtes kehtestatud nõudeid ja standardeid. Lepinguosalised tagavad ühe lepinguosalise arvutipõhiste ettetellimissüsteemide kaudu vaba juurdepääsu teise lepinguosalise turule.

2. Ukraina inkorporeerib oma õigusaktidesse ja rakendab tõhusalt käesoleva artikli lõikes 1 osutatud nõudeid ja standardeidvastavalt käesoleva lepingu III lisas kehtestatud üleminekusätetele.

3. Lepinguosalised teevad koostööd tagamaks, et Ukraina rakendab tõhusalt õigusakte, mille ta on vastu võtnud eesmärgiga inkorporeerida käesoleva artikli lõikes 1 osutatud nõuded ja standardid.

## ARTIKKEL 14

## SOTSIAALSED ASPEKTID

1. Vastavalt lepingu III lisas kehtestatud üleminekusätetele tegutsevad lepinguosalised kooskõlas oma asjakohaste õigusaktidega, milles käsitletakse käesoleva lepingu I lisa E osas loetletud sotsiaalsete aspektide suhtes kehtestatud nõudeid ja standardeid.

2. Ukraina inkorporeerib oma õigusaktidesse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud nõuded ja standardid ja rakendab neid tõhusalt, vastavalt käesoleva lepingu III lisas kehtestatud üleminekusätetele.

3. Lepinguosalised teevad koostööd tagamaks, et Ukraina rakendab tõhusalt õigusakte, mille ta on vastu võtnud eesmärgiga inkorporeerida käesoleva artikli lõikes 1 osutatud nõuded ja standardid.

**ARTIKKEL 15**

**UUED ÕIGUSAKTID**

1. Käesolev leping ei piira kummagi lepinguosalise õigust võtta mittediskrimineerimise põhimõtte, käesoleva artikli ning käesoleva lepingu artikli 4 („Diskrimineerimiskeeld”) kohaselt ühepoolselt vastu uusi lennutranspordialaseid õigusakte või muuta olemasolevaid või käesoleva lepingu I lisas nimetatud valdkondadega seotud õigusakte.

2. Kui üks lepinguosalistest kaalub käesoleva lepingu reguleerimisalas uute õigusaktide vastuvõtmist või muutmist, teavitab ta sellest teist lepinguosalist. Ükskõik kumma lepinguosalise nõudel arutab ühiskomitee kahe kuu jooksul pärast vastava taotluse esitamist sellise uue õigusakti või muudatuse võimalikku mõju lepingu nõuetekohasele toimimisele.

3. Ühiskomitee:

   (a) võtab vastu käesoleva lepingu I lisa muutmisotsuse, et lisada sinna asjaomane uus õigusakt või muudatus, vajaduse korral vastastikkuse põhimõtet arvesse võttes;

   (b) võtab vastu otsuse selle kohta, et kõnealune uus õigusakt või muudatus loetakse lepinguga kooskõlas olevaks, või

   (c) soovitab muid mõistliku aja jooksul võetavaid meetmeid lepingu nõuetekohase toimimise tagamiseks.

# III JAOTIS

# I JAOTIS MAJANDUSSÄTTED

**ARTIKKEL 16**

**ÕIGUSTE ANDMINE**

1. Kumbki lepinguosaline annab kooskõlas käesoleva lepingu II ja III lisaga teisele lepinguosalisele järgmised õigused rahvusvahelise lennutranspordi teostamiseks teise lepinguosalise lennuettevõtjate poolt:

   a) õigus lennata ilma maandumiseta üle tema territooriumi;

   b) õigus teha tema territooriumil vahemaandumisi, välja arvatud reisijate pardaletulekuks või mahaminekuks ning pagasi, lasti

ja/või posti peale- või mahalaadimiseks (muul kui lennuliikluse eesmärgil);

c) õigus teha kindlaksmääratud lennuliinil kokkulepitud teenuse osutamisel tema territooriumil vahemaandumisi rahvusvahelise lennuliikluse puhul reisijate pardaletulekuks ja mahaminekuks ning lasti ja/või posti peale- ja mahalaadimiseks (kas eraldi või koos) ning

d) muud käesolevas lepingus sätestatud õigused.

2. Käesolevas lepingus sätestatu ei anna Ukraina lennuettevõtjatele õigust võtta mis tahes ELi liikmesriigi territooriumil pardale tasu eest vedamiseks reisijaid, pagasit, lasti ja/või posti, mille sihtkoht on mõni teine punkt selle liikmesriigi territooriumil.

## ARTIKKEL 17

## TEGEVUSLOA JA TEHNILISE LOA VÄLJAANDMINE

Ühe lepinguosalise lennuettevõtjalt ettenähtud vormis ja viisil esitatud tegevusloa või tehnilise loa taotluse saamise korral annab teise lepinguosalise pädev asutus asjakohase loa nii kiiresti kui võimalik ja tingimusel, et:

a) Ukraina lennuettevõtja puhul:

- lennuettevõtja peamine tegevuskoht on Ukrainas ja tal on Ukrainas kohaldatavate õigusaktide kohane kehtiv lennutegevusluba;
- Ukraina teostab lennuettevõtja üle tõhusat reguleerivat kontrolli ja asjakohane pädev asutus on selgelt tuvastatav ja
- lennuettevõtja omandiõigus kuulub vahetult või enamusosaluse kaudu Ukrainale ja/või Ukraina kodanikele ning tegelik kontroll lennuettevõtja üle kuulub Ukrainale ja/või Ukraina kodanikule, kui käesoleva lepingu artiklis 20 („Investeeringud lennuettevõtjatesse”) ei ole sätestatud teisiti.

b) Euroopa Liidu lennuettevõtja puhul:

- lennuettevõtja peamine tegevuskoht on ELi aluslepingute kohaselt ELi liikmesriigi territooriumil ja ning tal on kehtiv lennutegevusluba kooskõlas kehtiva Euroopa Liidu õigusega ning
- lennuettevõtja sertifikaadi väljaandmise eest vastutav ELi liikmesriik teostab lennuettevõtja üle tõhusat reguleerivat kontrolli ja asjakohane pädev asutus on selgelt tuvastatav ning

– lennuettevõtja omandiõigus ja tõhus kontroll selle üle kuulub liikmesriigile ja/või liikmesriigi kodanikele või mõnele muule V lisas nimetatud riigile ja/või selle riigi kodanikele vahetult või enamusosaluse kaudu, kui lepingu artiklis 20 („Investeeringud lennuettevõtjatesse”) ei ole sätestatud teisiti;

c) lennuettevõtja täidab käesoleva lepingu artiklis 6 („Vastavus õigusnormidele”) osutatud õigusnormide tingimusi;

d) rakendatakse ja järgitakse käesoleva lepingu artikli 7 („Lennuohutus”) ja artikli 8 („Lennundusjulgestus”) sätteid.

## ARTIKKEL 18

## LENNUETTEVÕTJA FINANTSSUUTLIKKUSE JA KODAKONDSUSE KINDLAKSMÄÄRAMISE VASTASTIKUNE TUNNUSTAMINE

1. Ühe lepinguosalise lennuettevõtjalt tegevusloa või tehnilise loa taotluse saamise korral tunnustab teise lepinguosalise pädev asutus esimese lepinguosalise pädeva asutuse otsuseid kõnealuse lennuettevõtja finantssuutlikkuse ja/või kodakondsuse kindlaksmääramise kohta samal viisil, nagu oleks need otsused teinud kõnealuse teise lepinguosalise enda pädev asutus; teise lepinguosalise pädev asutus ei uuri seda küsimust täiendavalt, välja arvatud allpool sätestatud juhtudel:

2. Kui pärast tegevusloa või tehnilise loa taotluse saamist ühe lepinguosalise lennuettevõtjalt või pärast sellise tegevusloa või tehnilise loa saamist on loa saanud lepinguosalise pädevatel asutustel konkreetne põhjus oletada, et vaatamata teise lepinguosalise pädevate asutuste kindlaksmääramisele ei ole käesoleva lepingu artiklis 17 („Tegevusloa ja tehnilise loa väljaandmine”) sätestatud asjakohaste tegevuslubade või tehniliste lubade andmise tingimused täidetud, peavad nad viivitamata teavitama teise lepinguosalise pädevaid asutusi, esitades oma oletuse kohta sisulised põhjendused. Sel juhul võivad mõlemad lepinguosalised taotleda konsultatsioone, milles võivad osaleda asjaomaste pädevate asutuste esindajad, ja/või asjaomase oletusega seotud täiendavat teavet, ning sellised taotlused tuleb rahuldada nii kiiresti kui võimalik. Kui küsimusele lahendust ei leita, võivad mõlemad lepinguosalised teavitada asjast lepingu artikli 29 („Ühiskomitee”) kohaselt loodud ühiskomiteed.

## ARTIKKEL 19

## TEGEVUSLOA VÕI TEHNILISE LOA VÄLJAANDMISEST KEELDUMINE NING SELLE TÜHISTAMINE, PEATAMINE VÕI PIIRAMINE

1. Mõlema lepinguosalise pädevad asutused võivad tegevusloa või tehnilise loa väljaandmisest keelduda, loa tühistada, peatada või seda piirata või teise lepinguosalise lennuettevõtja tegevuse muul viisil peatada või seda piirata, kui:

a) Ukraina lennuettevõtja puhul:

- lennuettevõtja peamine tegevuskoht ei ole Ukrainas või tal ei ole Ukrainas kohaldatavate õigusaktide kohast kehtivat lennutegevusluba;
- Ukraina ei teosta lennuettevõtja üle tõhusat reguleerivat kontrolli või pädev asutus ei ole selgelt tuvastatav;
- lennuettevõtja omandiõigus ei kuulu vahetult või enamusosaluse kaudu Ukrainale ja/ega Ukraina kodanikele ning tegelik kontroll lennuettevõtja üle ei kuulu Ukrainale ja/või Ukraina kodanikele, kui käesoleva lepingu artiklis 20 („Investeeringud lennuettevõtjatesse”) ei ole sätestatud teisiti.

b) Euroopa Liidu lennuettevõtja puhul:

- lennuettevõtja peamine tegevuskoht ei ole ELi aluslepingute kohaselt ELi liikmesriigi territooriumil või lennuettevõtjal puudub kehtiv lennutegevusluba kooskõlas Euroopa Liidu õigusega või
- lennuettevõtja sertifikaadi väljaandmise eest vastutav ELi liikmesriik ei teosta lennuettevõtja üle tõhusat reguleerivat kontrolli või pädev asutus ei ole selgelt tuvastatav või
- lennuettevõtja omandiõigus või tõhus kontroll selle üle ei kuulu ELi liikmesriigile ega liikmesriigi kodanikele või mõnele muule V lisas nimetatud riigile ega selle riigi kodanikele vahetult või enamusosaluse kaudu, kui lepingu artiklis 20 („Investeeringud lennuettevõtjatesse”) ei ole sätestatud teisiti;

c) lennuettevõtja ei ole täitnud käesoleva lepingu artiklis 6 („Vastavus õigusnormidele”) osutatud õigusnorme või

d) käesoleva lepingu artikli 7 (Lennuohutus) ja artikli 8 (Lennundusjulgestus) sätteid ei rakendata või ei järgita või

e) lepinguosaline on otsustanud lepingu artikli 26 („Konkurentsitingimused”) lõike 5 kohaselt, et konkurentsitingimusi ei järgita.

2. Kui käesoleva artikli lõike 1 punktides c või d nimetatud õigusnormide edaspidise täitmatajätmise vältimiseks ei ole hädavajalik võtta koheseid

meetmeid, rakendatakse käesolevas artiklis nimetatud õigusi üksnes pärast arupidamist teise lepinguosalise pädevate asutustega.

3. Lepinguosalised ei kasuta käesolevas artiklis sätestatud õigusi lubade või tehniliste lubade andmisest keeldumiseks, nende tühistamiseks, peatamiseks ega piiramiseks teise lepinguosalise mis tahes lennuettevõtja suhtes põhjendusega, et asjaomase lennuettevõtja enamusosalus kuulub ühele või mitmele Euroopa ühise lennunduspiirkonna lepingu osalisriigile või selle/nende kodanikele või et tegelik kontroll kõnealuse lennuettevõtja üle kuulub ühele või mitmele Euroopa ühise lennunduspiirkonna lepingu osalisriigile või selle/nende kodanikele, tingimusel et kõnealune teine Euroopa ühise lennunduspiirkonna osalisriik / kõnealused teised osalisriigid kohaldavad vastastikkuse klauslit ja järgib/järgivad ELP tingimusi.

## ARTIKKEL 20

## INVESTEERINGUD LENNUETTEVÕTJATESSE

1. Olenemata käesoleva lepingu artiklist 17 („Tegevusloa ja tehnilise loa väljaandmine”) ja artiklist 19 („Tegevusloa või tehnilise loa väljaandmisest keeldumine, selle tühistamine, peatamine või piiramine”) antakse luba Ukraina lennuettevõtja enamusaktsiate või tema üle tõhusa kontrolli omandamiseks ELi liikmesriikide ja/või nende kodanike poolt või Euroopa Liidu lennuettevõtja enamusaktsiate või tema üle tõhusa kontrolli omandamiseks Ukraina ja/või tema kodanike poolt käesoleva lepingu artikli 29 („Ühiskomitee”) kohaselt loodud ühiskomitee eelneva otsuse alusel.

2. Nimetatud otsuses määratakse kindlaks käesolevas lepingus nimetatud kokkulepitud teenustega ning kolmandate riikide ja lepinguosaliste vaheliste teenustega seotud tingimused. Lepingu artikli 29 („Ühiskomitee”) lõiget 8 selliste otsuste suhtes ei kohaldata.

## ARTIKKEL 21

## KOGUSELISTE PIIRANGUTE KAOTAMINE

1. Ilma et see piiraks olemasolevate lepingute soodsamate sätete kohaldamist, kaotavad lepinguosalised lepingu reguleerimisalas koguselised piirangud ja samaväärse toimega meetmed seadmete, varustuse, varuosade ning muude vahendite veo puhul, kui need on vajalikud lennuettevõtjale käesoleva lepinguga ettenähtud tingimustel lennutransporditeenuste osutamise jätkamiseks.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud kohustus ei takista lepinguosalistel selliseid vedusid keelata või kehtestada neile piiranguid juhul, kui see on vajalik avaliku korra või julgeoleku seisukohalt, inimeste, loomade või taimede elu ja tervise kaitsmiseks või intellektuaal-, tööstus- ja kaubandusomandi kaitsmiseks. Sellised keelud või piirangud ei tohi siiski kujutada endast meelevaldse diskrimineerimise vahendit ega lepinguosaliste vahelise kaubanduse varjatud piiramist.

## ARTIKKEL 22

## ÄRIVÕIMALUSED

### Äritegevus

1. Lepinguosalised nõustuvad, et ettevõtjate äritegevuse tõkked takistavad käesolevast lepingust kasu saamist. Seepärast lepivad lepinguosalised kokku, et nad peavad tõhusalt ja vastastikku kõrvaldama tõkked mõlema lepinguosalise ettevõtjate äritegevuselt, kui need võivad takistada äritegevust, moonutada konkurentsi või pärssida võrdsete võimaluste loomist.

2. Käesoleva lepingu artikli 29 („Ühiskomitee”) kohaselt loodud ühiskomitee töötab välja äritegevuse ja -võimalustega seotud koostöö korra, jälgib tegevust ja käsitleb tulemuslikult ettevõtjate äritegevuse tõkkeid ning vaatab korrapäraselt läbi arengusuunad, sealhulgas vajaduse korral õigusnormide ja reguleerivate nõuete muutmisega seotud arengusuunad. Lepinguosalised võivad vastavalt käesoleva lepingu artiklile 29 („Ühiskomitee”) taotleda ühiskomitee kokkukutsumist käesoleva artikli kohaldamisega seotud küsimuste arutamiseks.

### Lennuettevõtja esindajad

3. Mõlema lepinguosalise lennuettevõtjatel on õigus asutada teise lepinguosalise territooriumil esindusi lennutranspordi ning sellega seotud tegevuse edendamiseks ja müügiks, sealhulgas õigus müüa ja välja anda nii oma pileteid ja/või lennusaatelehti ka teiste lennuettevõtjate pileteid ja/või lennusaatelehti.

4. Mõlema lepinguosalise lennuettevõtjatel on kooskõlas teise lepinguosalise territooriumile sisenemist ning seal viibimist ja töötamist käsitlevate õigusnormidega õigus tuua teise lepinguosalise territooriumile ja seal tegevuses hoida lennutransporditeenuste osutamiseks vajalikke juhtiv-, müügi-, tehnilisi, lennutegevus- ja muid spetsialiste. Lennuettevõtjate valikul võivad nad täita kõnealused töökohad oma töötajatega või kasutada selliste organisatsioonide, äriühingute või lennuettevõtjate

teenuseid, kes tegutsevad teise lepinguosalise territooriumil ja kellel on luba seal selliseid teenuseid osutada. Vajaduse korral hõlbustavad ja kiirendavad mõlemad lepinguosalised vastavalt asjakohastele kehtivatele õigusnormidele töölubade andmist käesoleva lõike kohaselt esindustes töötavatele töötajatele, sealhulgas teatavaid kuni üheksakümmend (90) päeva vältavaid ajutisi ülesandeid täitvatele töötajatele.

**Maapealne teenindus**

5. Vastavalt käesoleva lepingu III lisas kehtestatud üleminekusätetele:

a) Ilma et see piiraks käesoleva lõike punkti b kohaldamist, on kõikidel lennuettevõtjatel seoses teise lepinguosalise territooriumil toimuva maapealse teenindusega õigus:

i) osutada ise maapealset teenindust (omateenindus) või omal valikul;

ii)valida kas kõiki või mõningaid maapealseid teenuseid osutavate konkureerivate teenuseosutajate vahel, kui neil teenuseosutajatel on lepinguosaliste õigusnormide kohaselt õigus turule pääseda ja kui sellised teenuseosutajad on turul olemas.

b) Selliste maapealse teeninduse liikide puhul nagu pagasi-, perrooni-, kütuse- ja õlikäitlus ning kauba ja posti füüsiline käitlemine lennujaama terminali ja õhusõiduki vahel, võib punkti a alapunktides i ja ii sätestatud õigustele seada üksnes selliseid piiranguid, mis tulenevad teise lepinguosalise territooriumil kohaldatavatest õigusnormidest. Kui nimetatud piirangud välistavad omakäitluse ja kui maapealse teeninduse osutajate vahel ei ole tegelikku konkurentsi, peavad kõik lennuettevõtjad saama selliseid teenuseid kasutada võrdsetel ja mittediskrimineerivatel alustel.

c) Mõlema lepinguosalise lennu- ja muudel ettevõtjatel, kes osutavad maapealset teenindust, on õigus teise lepinguosalise territooriumil osutada maapealse teeninduse teenuseid samas lennujaamas tegutsevatele lepinguosaliste lennuettevõtjatele, kui neil on selleks luba ning nad järgivad kohaldatavaid õigusnorme.

**Teenindusaegade jaotamine lennujaamades**

6. Lepinguosaliste territooriumidel asuvates lennujaamades jaotatakse kättesaadavad teenindusajad sõltumatult, läbipaistvalt, võrdsetel alustel ja õigeaegselt.

**Müük, kohalikud kulud ja raha ülekandmine**

7. Mõlema lepinguosalise lennuettevõtjad võivad teise lepinguosalise territooriumil müüa lennutransporditeenuseid ja sellega seotud teenuseid ise ja/või lennuettevõtja äranägemisel kas oma müügiesindajate, lennuettevõtja määratud muude vahendajate, teise lennuettevõtja või interneti kaudu. Kõikidel lennuettevõtjatel on õigus selliseid transporditeenuseid ja nendega seotud teenuseid müüa ja kõikidel isikutel on vaba võimalus neid osta konkreetsel territooriumil käibeloleva valuuta või vabalt konverteeritava valuuta eest vastavalt kohalikku valuutat käsitlevatele õigusaktidele.

8. Kooskõlas kohaldatavate õigusnormidega on kõikidel lennuettevõtjatel õigus kohalik tulu konverteerida vabalt konverteeritavaks valuutaks ja teise lepinguosalise territooriumilt oma territooriumile või valitud riiki või riikidesse üle kanda. Konverteerimist ja ülekandmist lubatakse viivitamata ilma piiranguteta ja maksustamiseta lennuettevõtja esmase ülekandetaotluse kuupäeval tehingute suhtes kohaldatava ametliku vahetuskursi järgi.

9. Mõlema lepinguosalise lennuettevõtjatel on teise lepinguosalise territooriumil õigus maksta kohalike kulude, sealhulgas kütuse eest omavääringus. Mõlema lepinguosalise lennuettevõtjad võivad oma äranägemisel maksta nimetatud kulude eest teise lepinguosalise territooriumil vabalt konverteeritavas valuutas vastavalt kohalikku valuutat käsitlevatele õigusaktidele.

**Koostöölepped**

10. Käesoleva lepingu alusel lende teostavad või teenuseid osutavad lepinguosaliste lennuettevõtjad võivad sõlmida selliseid turustuskoostööleppeid, mis hõlmavad plokkbroneeringuid käsitlevaid kokkuleppeid või koodi jagamise korda:

    a) lepinguosaliste lennuettevõtja või -ettevõtjatega ning

    b) kolmandate riikide mis tahes lennuettevõtja või -ettevõtjatega ning

    c) maismaa- ja meretransporditeenuste osutajatega

    tingimusel et: i) teenust osutaval lennuettevõtjal on asjakohane luba, ii) turustavatel lennuettevõtjatel on vastavates kahepoolsetes sätetes kindlaks määratud asjakohased lennuliini kasutamise õigused ning iii) kõnealused lepped vastavad nende suhtes tavaliselt kohaldatavatele ohutus- ja konkurentsinõuetele. Koodi jagamisega seotud reisijateveo müügi puhul tuleb ostjat ostukohas või igal juhul enne pardaleminekut teavitada sellest,

millised transporditeenuse osutajad tegutsevad igas kõnealuse teenuse sektoris.

**Ühendveod**

11. Reisijateveo puhul ei kehti maismaa- ja meretransporditeenuse osutajate suhtes lennutransporti reguleerivad õigusnormid üksnes seepärast, et sellist maismaa- ja meretransporditeenust pakub lennuettevõtja enda nimel. Maismaa- ja meretransporditeenuse osutajad võivad oma äranägemisel otsustada, kas sõlmida koostöölepped või mitte. Konkreetsete kokkulepete sõlmimisel võivad maismaa- või meretransporditeenuse osutajad muu hulgas arvesse võtta tarbijate huve ning tehnika-, majandus-, ruumi- ja veomahupiiranguid.

12. a) Ilma et see piiraks kohaldatavates õigusnormides sätestatud nõudeid ja olenemata käesoleva lepingu muudest sätetest on lepinguosaliste lennuettevõtjatel ja lastiveo kaudsetel teostajatel lubatud lennusaatelehe aluselt toimuva rahvusvahelise lennutranspordi raames piiranguteta kasutada sama lennusaatelehte mis tahes maismaa- ja meretransporti lasti veoks Ukraina ja Euroopa Liidu või kolmandate riikide territooriumi mis tahes punktidesse või mis tahes punktidest, sealhulgas veoks kõigisse tolliteenustega lennujaamadesse või kõigist tolliteenustega lennujaamadest, samuti on neil vajaduse korral õigus vedada tollitud lasti. Sellisel lastil, olenemata sellest, kas seda veetakse mööda maismaad, merd või õhu kaudu, peab olema juurdepääs lennujaama tollimenetlusele ja -rajatistele. Lennuettevõtjad võivad teostada ise maismaa- ja meretransporti või sõlmida selleks kokkuleppeid muude maismaa- ja meretranspordiettevõtjatega, sealhulgas muude mere- ja maismaatransporditeenust osutavate lennuettevõtjatega ja lennutransporti hõlmavate lastivedude kaudsete teostajatega. Selliseid ühendveoteenuseid võib pakkuda ühtse hinnaga, milles on kombineeritud lennu- ning mere- või maismaatransport, tingimusel et teave sellise transpordiviisi kohta ei eksita lastisaatjaid.

b) Käesoleva lõike punktis a tähendab maismaa- ja meretransporditeenus nii maismaal kui ka merel toimuvat transporti.

**Rentimine**

13. a) Mõlema lepinguosalise lennuettevõtjatel on õigus osutada kokkulepitud teenuseid mis tahes lennuettevõtjalt, sealhulgas kolmandate riikide lennuettevõtjalt koos meeskonnaga või ilma selleta renditud õhusõidukitega, tingimusel et selliste kokkulepete

kõik osalised vastavad selliste kokkulepete suhtes tavaliselt kohaldatavates õigusnormides sätestatud tingimustele.

b) Kumbki lepinguosaline ei nõua, et oma varustust rendile andvatel lennuettevõtjatel peavad olema käesoleva lepingu alusel antud liiklusõigused.

c) Ukraina lennuettevõtja võib kolmanda riigi lennuettevõtjalt või Euroopa Liit käesoleva lepingu V lisas nimetamata kolmanda riigi lennuettevõtjalt rentida õhusõiduki koos meeskonnaga käesoleva lepinguga ettenähtud õiguste kasutamiseks ainult erandkorras või ajutiste vajaduste rahuldamiseks. Need rendilepingud esitatakse märgrendilepingu alusel renditava õhusõiduki rendile võtnud lennuettevõtjale tegevusloa välja andnud asutusele ja teise lepinguosalise pädevale asutusele eelneva nõusoleku saamiseks.

**Frantsiisi-, tootemargi- ja kontsessioonikokkulepped**

14. Mõlema lepinguosalise lennuettevõtjatel on õigus sõlmida frantsiisi-, tootemargi- või kontsessioonikokkuleppeid mõlema lepinguosalise või kolmanda riigi ettevõtjatega, sealhulgas lennuettevõtjatega, tingimusel et lennuettevõtjatel on asjakohased volitused ja kokkulepped vastavad lepinguosaliste poolt selliste kokkulepete suhtes tavaliselt kohaldatavates õigusnormides sätestatud tingimustele, eelkõige tingimusele, mille kohaselt tuleb avaldada teenust osutava lennuettevõtja andmed.

**Öised peatused**

15. Mõlema lepinguosalise lennuettevõtjatel on õigus teha öiseid peatusi teise lepinguosalise rahvusvaheliseks lennuliikluseks avatud lennujaamades.

## ARTIKKEL 23

## TOLLIMAKSUD JA MAKSUSTAMINE

1. Ühe lepinguosalise lennuettevõtjate poolt rahvusvahelises lennutranspordis kasutatav õhusõiduk, selle tavapärane pardavarustus, kütus, määrdeained, tarvitatavad tehnilised varud, maapealne varustus, varuosad (sh mootorid), pardavarud (muu hulgas, kuid mitte ainult toiduained, mittealkohoolsed ja alkohoolsed joogid, tubakas ning muud reisijatele lennu ajal piiratud koguses müügiks või tarbimiseks ettenähtud tooted) ja muud tooted, mis on ette nähtud kasutamiseks ainult seoses rahvusvahelise lennutranspordi lende teostava õhusõiduki lendude või nende teenindamisega, vabastatakse teise lepinguosalise territooriumile saabumisel vastastikkuse põhimõtte alusel kõigist impordipiirangutest,

omandi-, kapitali-, tolli-, aktsiisimaksudest ning muudest sarnastest tasudest ja maksudest, a) mida kohaldavad riiklikud või kohalikud asutused või Euroopa Liit ja b) mis ei põhine osutatavate teenuste hinnal, tingimusel et nimetatud varustus ja varud jäävad õhusõiduki pardale.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud maksudest ja tasudest, välja arvatud osutatud teenuste hinnal põhinevatest tasudest vabastatakse vastastikkuse põhimõtte alusel lepinguosaliste poolt kohaldatavate asjaomaste õigusaktide kohaselt ka järgmine:

   a) lepinguosalise territooriumile toodud või seal hangitud ja pardale võetud mõistliku suurusega pardavarud, mis on ette nähtud kasutamiseks lahkuva, teise lepinguosalise lennuettevõtja rahvusvahelise lennutranspordi lende teostava õhusõiduki pardal, isegi kui need pardavarud on ette nähtud kasutamiseks reisi selles osas, mis toimub kõnealuse territooriumi kohal;

   b) lepinguosalise territooriumile toodud maapealne varustus ja varuosad (sh mootorid), mis on ette nähtud teise lepinguosalise lennuettevõtja poolt rahvusvaheliseks lennutranspordiks kasutatava õhusõiduki teenindamiseks, hoolduseks või remondiks;

   c) kütus, määrdeained ja tarvitatavad tehnilised varud, mis on lepinguosalise territooriumile toodud või seal hangitud ja mis on ette nähtud teise lepinguosalise lennuettevõtja poolt rahvusvaheliseks lennutranspordiks kasutatava õhusõiduki tarbeks, isegi kui need varud on ette nähtud kasutamiseks reisi selles osas, mis toimub kõnealuse territooriumi kohal;

   d) mõlema lepinguosalise tollieeskirjadega ette nähtud trükised, mis on toodud ühe lepinguosalise territooriumile või seal hangitud ja pardale võetud ning mis on ette nähtud kasutamiseks teise lepinguosalise lennuettevõtja rahvusvaheliseks lennutranspordiks kasutatava lahkuva õhusõiduki pardal, isegi kui need on ette nähtud kasutamiseks reisi selles osas, mis toimub kõnealuse territooriumi kohal, ning

   e) lennujaamades ja kaubaterminalides kasutatav ohutus- ja julgestusvarustus.

3. Olenemata muudest vastupidistest sätetest ei takista käesolev leping lepinguosalisi kohaldamast mittediskrimineerivaid makse, lõive, tollimakse ega tasusid kütuse suhtes, mida tarnitakse tema territooriumil kasutamiseks õhusõidukis, mis teostab lende kõnealuse lepinguosalise territooriumil asuva kahe sihtkoha vahel.

4. Võidakse nõuda käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud varustuse ja varude hoidmist asjakohaste asutuste järelevalve või kontrolli all ning keelata nende ümberpaigutamine enne asjakohaste tollimaksude tasumist.

5. Käesolevas artiklis sätestatud maksuvabastused kehtivad ka siis, kui ühe lepinguosalise lennuettevõtjad on sõlminud teise lennuettevõtjaga, kelle suhtes teine lepinguosaline samuti selliseid maksuvabastusi kohaldab, lepingu käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 kindlaksmääratud varustuse ja varude laenamiseks või teise lepinguosalise territooriumile toomiseks.

6. Käesolev leping ei takista lepinguosalisi kohaldamast makse, lõivusid, tollimakse ega tasusid kaupade suhtes, mida müüakse reisijatele pardal muul eesmärgil kui pardal tarbimiseks lennu selle osa jooksul, mis toimub tema territooriumi kahe sihtkoha vahel, kus on lubatud pardaleminek ja pardalt mahatulek.

7. Lepinguosalise territooriumi otsetransiidi teel läbiv pagas ja last vabastatakse maksudest, tollimaksudest ja muudest sellesarnastest tasudest, mis ei põhine teenuste osutamise maksumusel.

8. Tavapärast pardavarustust, samuti mõlema lepinguosalise lennuettevõtjate õhusõidukite pardal tavaliselt hoitavaid materjale ja varusid võib teise lepinguosalise territooriumil maha laadida üksnes selle territooriumi tolliasutuse loal. Sellisel juhul võidakse need paigutada kuni nende reeksportimiseni või muu tollieeskirjade kohase kõrvaldamiseni kõnealuse asutuse järelevalve alla.

9. Käesolev leping ei mõjuta käibemaksu valdkonda, välja arvatud impordi käibemaksu osas. Samuti ei mõjuta leping ELi liikmesriikide ja Ukraina vahel kehtivate tulu ja kapitali topeltmaksustamise vältimise konventsioonide sätteid.

## ARTIKKEL 24

## LENNUJAAMADE, LENNUNDUSRAJATISTE JA -SEADMETE NING LENNUTEENUSTE KASUTUSTASUD

1. Lepinguosalised tagavad, et kasutustasud, mida nende tasusid kehtestavad pädevad asutused või organid võivad kehtestada teise lepinguosalise lennuettevõtjate suhtes lennujuhtimis- ja aeronavigatsiooniteenuste kasutamise ning lennujaama, lennundusjulgestuse ning nendega seotud rajatiste ja teenuste kasutamise eest, on õiglased, põhjendatud, ei ole ebaõiglaselt diskrimineerivad ning on võrdselt jaotatud eri kasutajakategooriate vahel. Ilma et see piiraks artikli 9 („Lennuliikluse korraldamine”) kohaldamist, võivad kõnealused tasud peegeldada lennujaamas või lennujaama süsteemis asjakohaste lennujaama ning

lennundusjulgestuse rajatiste ja teenuste täielikku maksumust tasusid kehtestavatele pädevatele asutustele või organitele, kuid ei tohi seda ületada. Need tasud võivad sisaldada mõistlikku tulu koos amortisatsioonikuludega. Rajatisi ja teenuseid, mille eest kasutustasu võetakse, peab saama kasutada tõhusalt ja säästvalt. Igal juhul määratakse kõnealused tasud teise lepinguosalise lennuettevõtjate suhtes tingimustel, mis on sama soodsad kui tasude määramise ajal mis tahes teise lennuettevõtja suhtes kehtestatud tasude kõige soodsamad tingimused. Lepinguosaliste tasusid kehtestavad pädevad asutused või organid kehtestavad kasutustasud kas omavääringus või välisvaluutas.

2. Lepinguosalised soodustavad ja nõuavad kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega konsultatsioonide korraldamist nende territooriumil asuvate tasusid kehtestavate pädevate asutuste või organite ning teenuseid ja rajatisi kasutavate lennuettevõtjate ja/või neid esindavate organite vahel ning tagavad, et tasusid kehtestavad pädevad asutused või organid ja lennuettevõtjad või neid esindavad organid vahetavad teavet, mis võib olla vajalik selleks, et saada täpne ülevaade tasude põhjendatusest vastavalt käesoleva artikli lõike 1 põhimõtetele. Lepinguosalised tagavad, et tasusid kehtestavad pädevad asutused või organid teatavad kasutajatele mõistliku aja jooksul ette kõikidest kasutustasude muutmise ettepanekutest, et kõnealused asutused saaksid enne muudatuste tegemist võtta arvesse kasutajate seisukohad.

## ARTIKKEL 25

## HINNAKUJUNDUS

1. Lepinguosalised lubavad lennuettevõtjatel vaba ja õiglase konkurentsi alusel vabalt hindu kehtestada.

2. Lepinguosalised ei nõua hindade esitamist ega nendest teatamist.

3. Kui ühe lepinguosalise pädevad asutused leiavad, et mõni hind on vastuolus käesoleva artikli põhimõtetega, saadavad nad asjakohase teate teise asjaomase lepinguosalise pädevatele asutustele ning ühtlasi võivad nad taotleda konsultatsioone kõneluste asutustega. Pädevad asutused võivad korraldada konsultatsioone, et käsitleda näiteks (kuid mitte ainult) hindu, mis võivad olla ebaõiglased, põhjendamatud, diskrimineerivaid või subsideeritud. Kõnealuste konsultatsioonidega alustatakse kolmekümne (30) päeva jooksul alates vastava taotluse saamisest.

## ARTIKKEL 26

## KONKURENTSITINGIMUSED

1. Käesoleva lepingu reguleerimisalas kohaldatakse Euroopa Liidu, selle liikmesriikide ja Ukraina vahel sõlmitud partnerlus- ja koostöölepingu VI jaotise (konkurents, intellektuaal-, tööstus- ja kaubandusomandi kaitse ja õiguskoostöö) või sellel põhinevate lepingute sätteid, välja arvatud juhul, kui käesolev leping sisaldab veelgi üksikasjalikumaid eeskirju konkurentsi ja riigiabi kohta lennundussektoris.

2. Lepinguosalised kinnitavad, et lennuteenuste õiglaste konkurentsitingimuste tagamine on nende ühine eesmärk. Lepinguosalised tõdevad, et lennuettevõtjate tavad on õiglased ja konkurentsil põhinevad kõige tõenäolisemalt siis, kui nad tegutsevad täielikult ärilistel alustel ega saa subsiidiume.

3. Riigiabi, mille kaudu moonutatakse või mis ohustab lennuettevõtjate võrdseid konkurentsivõimalusi, eelistades teatavaid äriühinguid või ettevõtjaid või teatavaid lennundustooteid või -teenuseid, on vastuolus käesoleva lepingu nõuetekohase toimimisega niivõrd, kuivõrd see võib mõjutada lepinguosaliste kaubandussuhteid lennundussektoris.

4. Riigiabiga seoses hinnatakse käesoleva artikliga vastuolus olevat mis tahes tegevust kriteeriumite põhjal, mis tulenevad Euroopa Liidus kohaldatavatest konkurentsieeskirjadest, eelkõige neist, mis on sätestatud käesoleva lepingu VII lisas.

5. Kui üks lepinguosaline leiab, et teise lepinguosalise territooriumil esineb tingimusi, eelkõige subsiidiumidest põhjustatud tingimusi, mis võivad ebasoodsalt mõjutada lennuettevõtjate õiglasi ja võrdseid võimalusi konkureerida, võib ta esitada teisele lepinguosalisele oma märkused. Lisaks sellele võib ta taotleda ühiskomitee kokkukutsumist vastavalt lepingu artiklile 29 („Ühiskomitee”). Konsultatsioonidega alustatakse kolmekümne (30) päeva jooksul alates sellise taotluse saamisest. Kui kolmekümne (30) päeva jooksul alates konsultatsioonide algusest ei jõuta rahuldavale kokkuleppele, annab see konsultatsioone taotlenud lepinguosalisele aluse võtta meetmeid teise lepinguosalise asjaomas(t)ele lennuettevõtja(te)le lubade andmisest keeldumiseks, nende tühistamiseks, peatamiseks või piiramiseks lepingu artikli 19 („Tegevusloa või tehnilise loa väljaandmisest keeldumine, selle tühistamine, peatamine või piiramine”) kohaselt.

6. Käesoleva artikli lõikes 5 osutatud meetmed peavad olema asjakohased ja proportsionaalsed ning piirduma ulatuse ja kestuse osas rangelt vajalikuga. Kõnealuseid meetmeid võetakse üksnes sellise lennuettevõtja või selliste lennuettevõtjate suhtes, kes saavad subsiidiumi või kelle suhtes kohaldatakse käesolevas artiklis sätestatud tingimusi, ning nendega

ei piirata lepinguosaliste õigust võtta käesoleva lepingu artikli 31 („Kaitsemeetmed”) kohaseid meetmeid.

7. Mõlemad lepinguosalised võivad pärast teise lepinguosalise teavitamist pöörduda käesoleva artikliga seotud küsimuste arutamiseks teise lepinguosalise territooriumil asuvate vastutavate valitsusasutuste, kaasa arvatud riigi-, piirkondlike või kohalike asutuste poole.

8. Mitte miski käesolevas lepingus ei piira ega sea ohtu lepinguosaliste konkurentsiasutuste volitusi, mis tähendab, et kõik konkurentsiõiguse jõustamisega seotud küsimused jäävad nende ainupädevusse. Ükski meede, mis võetakse vastavalt käesolevale artiklile, ei piira nende asutuste võetud meetmeid, mis on täiesti sõltumatud käesoleva artikli kohaselt võetud meetmetest.

9. Käesoleva artikli sätted ei piira õigusnorme, mis on seotud avalike teenuste osutamise kohustusega lepinguosaliste territooriumidel.

10. Lepinguosalised vahetavad teavet, võttes arvesse piiranguid, mis tulenevad ameti- ja ärisaladuse hoidmise nõuetest.

**ARTIKKEL 27**

**STATISTIKA**

1. Mõlemad lepinguosalised esitavad teisele lepinguosalisele siseriiklike õigusnormidega ette nähtud statistika ning taotluse korral muu kättesaadava statistilise teabe, mida võidakse lennuteenuste osutamise läbivaatamiseks põhjendatult nõuda.

2. Lepinguosalised teevad artikli 29 („Ühiskomitee”) kohases ühiskomitees koostööd, et hõlbustada omavahelist statistilise teabe vahetust käesoleva lepingu kohaste lennuteenuste arengu jälgimiseks.

# IV JAOTIS

# INSTITUTSIOONILISED SÄTTED

**ARTIKKEL 28**

**TÕLGENDAMINE JA JÕUSTAMINE**

1. Lepinguosalised võtavad kõik asjakohased üld- või erimeetmed, et tagada käesolevast lepingust tulenevate kohustuste täitmine, ning hoiduvad kõikidest käesoleva lepingu eesmärkide saavutamist ohustavatest meetmetest.

2. Lepinguosalised vastutavad käesoleva lepingu nõuetekohase jõustamise eest oma territooriumil. Ukraina vastutab lisaks oma õigusaktide rakendamise eest, mis on vastu võetud eesmärgiga inkorporeerida tema õigussüsteemi käesoleva lepingu I lisas loetletud Euroopa Liidu tsiviillennundusalaste õigusaktide nõuded ja standardid.

3. Lepinguosalised annavad üksteisele vajalikku teavet ja abi lepingu sätete võimalike rikkumiste uurimisel, mida teine lepinguosaline teostab käesoleva lepingu alusel talle antud volituste kohaselt.

4. Kui lepinguosalised tegutsevad neile käesoleva lepinguga antud volituste alusel teisele lepinguosalisele olulist huvi pakkuvates ja teise lepinguosalise asutusi või äriühinguid või ettevõtjaid käsitlevates küsimustes, tuleb teise lepinguosalise pädevatele asutustele sellest teatada ja anda neile võimalus esitada enne lõpliku otsuse tegemist võimalikud märkused.

5. Niivõrd, kuivõrd lepingu sätete ning I lisas loetletud õigusaktide sätete sisu langeb kokku ELi aluslepingute kohaste eeskirjade ning kõnealuste lepingute alusel vastuvõetud õigusaktidega, tõlgendatakse nimetatud sätteid nende rakendamisel ja kohaldamisel vastavalt Euroopa Liidu Kohtu (edaspidi „Euroopa Kohus”) ja Euroopa Komisjoni asjakohastele otsustele.

## ARTIKKEL 29

## ÜHISKOMITEE

1. Luuakse lepinguosaliste esindajatest koosnev ühiskomitee (edaspidi „ühiskomitee”), mis vastutab lepingu haldamise eest ning tagab selle nõuetekohase rakendamise. Selleks annab ühiskomitee soovitusi ja võtab vastu otsuseid lepingus selgelt sätestatud juhtudel.

2. Ühiskomitee võtab otsused vastu konsensuse alusel ja need on lepinguosaliste suhtes siduvad. Lepinguosalised rakendavad kõnealuseid otsuseid oma eeskirjade kohaselt. Lepinguosalised teavitavad teineteist selliste menetluste lõpetamisest ja selliste otsuste jõustumise kuupäevadest. Kui ühiskomitee otsus sisaldab nõuet, et lepinguosaline peab võtma meetmeid, siis võtab asjaomane lepinguosaline vajalikud meetmed ning teavitab sellest ühiskomiteed.

3. Ühiskomitee võtab otsusega vastu oma töökorra.

4. Ühiskomitee tuleb kokku ühe lepinguosalise nõudel vastavalt vajadusele.

5. Samuti võivad mõlemad lepinguosalised taotleda ühiskomitee kokkukutsumist, et lahendada käesoleva lepingu tõlgendamise ja kohaldamisega seotud küsimusi. Koosolek toimub esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui kaks kuud pärast taotluse saamist, kui lepinguosalised ei ole kokku leppinud teisiti.

6. Selleks et lepingut nõuetekohaselt rakendada, vahetavad lepinguosalised teavet ning peavad kummagi lepinguosalise taotluse korral nõu ühiskomitees.

7. Kui ühe lepinguosalise arvates ei ole teine lepinguosaline ühiskomitee otsust nõuetekohaselt rakendanud, võib ta nõuda küsimuse arutamist ühiskomitees. Kui ühiskomitee ei suuda küsimust lahendada kahe kuu jooksul alates esildise tegemisest, võib esildise teinud lepinguosaline võtta lepingu artikli 31 („Kaitsemeetmed”) alusel asjakohased kaitsemeetmed.

8. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 2 kohaldamist, võivad lepinguosalised võtta lepingu artikli 31 („Kaitsemeetmed”) alusel asjakohased ajutised kaitsemeetmed, kui ühiskomitee ei võta kuue kuu jooksul alates küsimuse esitamise kuupäevast vastu otsust küsimuses, mille kohta on talle esildis tehtud.

9. Ühiskomitee uurib kooskõlas lepingu artikliga 20 („Investeeringud lennuettevõtjatesse”) küsimusi, mis on seotud kahepoolsete ühisinvesteeringutega enamusosalusse või muudatustega lepinguosaliste lennuettevõtjate tõhusas kontrollimises.

10. Ühiskomitee arendab lepinguosaliste vahelist koostööd järgmise kaudu:

    a) vaatab läbi käesoleva lepingu kohaseid lennuteenuseid mõjutavad turutingimused;

    b) võrdsete võimaluste ja õigusaktide lähendamise tagamiseks ja ettevõtjate regulatiivse koormuse minimeerimiseks käsitleb ja lahendab võimalikult tulemuslikult äritegevusega seotud küsimusi, mis võivad muu hulgas takistada turulepääsu ja käesoleva lepingu raames kokku lepitud teenuste tõrgeteta toimimist;

    c) edendab uute seadusandlike algatuste ja muudatuste vahetamist ekspertide hulgas, samuti uute rahvusvaheliste avalike ja erasektori lennundusõiguse dokumentide vastuvõtmist, eelkõige lennundusjulgestuse, ohutuse, keskkonnakaitse, lennundustaristu (sh teenindusajad), lennujaamade, tööstuskoostöö, lennuliikluse korraldamise, konkurentsitingimuste ja tarbijakaitse valdkonnas;

d) analüüsib korrapäraselt käesoleva lepingu rakendamise sotsiaalset mõju, eelkõige tööhõive valdkonnas, ja leiab asjakohaseid lahendusi põhjendatuks peetavatele probleemidele;

e) kaalub võimalikke valdkondi, millega seoses võiks käesolevat lepingut täiendada, ja esitab soovitusi lepingumuutmiseks;

f) lepib konsensuse alusel kokku menetluslikes ettepanekutes, põhimõtetes või dokumentides, mis on otseselt seotud käesoleva lepingu toimimisega;

g) analüüsib ja töötab välja tehnilise abi käesoleva lepinguga hõlmatud valdkondades ning

h) edendab koostööd asjakohastel rahvusvahelistel foorumitel ja püüab esitada kooskõlastatud seisukohti.

## ARTIKKEL 30

## VAIDLUSTE LAHENDAMINE JA VAHEKOHUS

1. Kui lepinguosaliste vahel tekivad lepingu tõlgendamise või kohaldamisega seotud vaidlused, püütakse need kõigepealt lahendada ühiskomitees ametlike konsultatsioonide kaudu lepingu artikli 29 („Ühiskomitee”) lõike 5 kohaselt. Juhul kui ühiskomitee võtab kõnealuse korra alusel vastu otsuseid, mis on seotud käesoleva lepingu I lisas osutatud nõuete ja standardite tõlgendamise või kohaldamisega, siis võetakse neis arvesse Euroopa Kohtu otsuseid kõnealuste nõuete ja standardite tõlgendamise kohta, samuti Euroopa Komisjoni otsuseid, mis on vastu võetud vastavate nõuete ja standardite kohaselt.

2. Kui vaidlust ei ole võimalik lahendada käesoleva artikli lõike 1 alusel, võivad lepinguosalised käesoleva lepingu kohaldamiseks või tõlgendamiseks pöörduda kolmest kohtunikust koosneva vahekohtu poole allpool sätestatud korras:

   a) mõlemad lepinguosalised määravad vahekohtuniku kuuekümne (60) päeva jooksul pärast seda, kui vahekohus, kelle poole teine lepinguosaline on diplomaatiliste kanalite kaudu pöördunud, on saanud taotluse sooviga lahendada vaidlus vahekohtus; kaks vahekohtunikku peaksid kolmanda vahekohtuniku ametisse määrama kuuekümne (60) lisapäeva jooksul. Kui üks lepinguosaline ei ole kokkulepitud aja jooksul vahekohtunikku määranud või kolmandat vahekohtunikku ei määrata kokkulepitud aja jooksul, võib kumbki lepinguosaline paluda Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni nõukogu presidendil määrata vastavalt vajadusele kas vahekohtunik või vahekohtunikud. Kui nõukogu president on ühe lepinguosalise riigi kodanik, määrab

vahekohtuniku või vahekohtunikud kõige vanem asepresident, keda ei saa eespool nimetatud põhjusel diskvalifitseerida;

b) punktis a sätestatud tingimustel määratud kolmas vahekohtunik peaks olema kolmanda riigi kodanik ja ta tegutseb vahekohtu eesistujana;

c) vahekohus lepib kokku vahekohtu töökorra ning

d) vahekohtu lõpliku otsuse kohaselt jagatakse vahekohtu esmased kulud lepinguosaliste vahel võrdselt.

3. Ühe lepinguosalise taotluse korral võib vahekohus paluda teisel lepinguosalisel rakendada vahekohtu lõpliku otsuse vastuvõtmiseni ajutisi meetmeid.

4. Kõik vahekohtu esialgsed või lõplikud otsused on lepinguosaliste jaoks siduvad. Vahekohus püüab kõik esialgsed või lõplikud otsused vastu võtta konsensuse alusel. Kui konsensuse saavutamine ei ole võimalik, võtab vahekohus otsused vastu häälteenamusega.

5. Kui üks lepinguosaline ei järgi vahekohtu otsust, mis on tehtud käesoleva artikli tingimuste kohaselt, kolmekümne (30) päeva jooksul alates kõnealuse otsuse kättesaamist, võib teine lepinguosaline piirata süüdiolevale lepinguosalisele käesoleva lepingu tingimustel antud õigusi ja eeliseid või need peatada või tühistada seniks, kuni rikkumine jätkub.

## ARTIKKEL 31

## KAITSEMEETMED

1. Ilma, et see piiraks käesoleva lepingu artiklite 7 („Lennuohutus”) ja 8 („Lennundusjulgestus”) ning käesoleva lepingu III lisas nimetatud ohutus- ja julgestushindamisi, võib üks lepinguosaline võtta asjakohaseid kaitsemeetmeid, kui ta leiab, et teine lepinguosaline ei ole täitnud mõnd käesolevast lepingust tulenevat kohustust. Kaitsemeetmeid võetakse ainult sellises ulatuses ja sellise kestusega, mis on vajalik olukorra parandamiseks või lepingu tasakaalu säilitamiseks. Eelistatud on meetmed, mis häirivad käesoleva lepingu toimimist kõige vähem.

2. Kaitsemeetmeid võtta kavatsev lepinguosaline teatab sellest viivitamata teisele lepinguosalisele ühiskomitee kaudu ja edastab kogu asjakohase teabe.

3. Lepinguosalised alustavad viivitamata konsultatsioone ühiskomitees, et leida kõigile vastuvõetav lahendus.

4. Ilma et see piiraks käesoleva lepingu artiklite 7 („Lennuohutus”) ja 8 („Lennundusjulgestus”) kohaldamist, ei või asjaomane lepinguosaline võtta kaitsemeetmeid enne, kui käesoleva artikli lõikes 2 nimetatud teavitamisest on möödunud üks kuu, välja arvatud juhul, kui käesoleva artikli lõikes 3 nimetatud konsulteerimismenetlus on lõppenud enne nimetatud tähtaja möödumist.

5. Asjaomane lepinguosaline teatab ühiskomiteele viivitamata võetud meetmetest ja edastab kogu asjakohase teabe.

6. Kõik käesoleva artikli kohaselt võetud meetmed peatatakse kohe, kui süüdiolev lepinguosaline on täitnud käesoleva lepingu sätted.

## ARTIKKEL 32

## TEABE AVALIKUSTAMINE

Lepinguosaliste esindajad, delegaadid ja eksperdid, samuti käesoleva lepingu kohaselt tegutsevad ametnikud ei tohi ka pärast ametikohustuste lõppemist avaldada kolmandatele pooltele teavet, mille suhtes kehtib ametisaladuse hoidmise kohustus, eelkõige turvalisusega seotud teavet ja teavet äriühingute ja ettevõtjate, nende ärisidemete või kulukomponentide kohta.

## ARTIKKEL 33

## ÜLEMINEKUKORD

1. Käesoleva lepingu III lisas on kehtestatud lepinguosaliste vaheline üleminekukord ja vastavad üleminekuperioodid.

2. Ukraina järkjärgulist üleminekut käesoleva lepingu I lisas loetletud tsiviillennundust käsitlevates Euroopa Liidu õigusaktides sisalduvate nõuete ja standardite tõhusale rakendamisele ja III lisas esitatud tingimuste täitmisele hindab Euroopa Komisjon koostöös Ukrainaga ning lennundusohutusstandardite täitmise kontrolli viib läbi Euroopa Lennuohutusamet vastavalt käesoleva lepingu I lisa C osas ette nähtud nõuetele ja standarditele**.**

   Kui Ukraina on veendunud, et asjakohased nõuded ja standardid on inkorporeeritud Ukraina õigusaktidesse ja et neid rakendatakse, teatab ta Euroopa Komisjonile, et nende rakendamist tuleks hinnata.

3. Kui Euroopa Komisjon on teinud kindlaks, et Ukraina täidab asjakohaseid nõudeid ja standardeid, pöördub ta käesoleva lepingu artikli 29 („Ühiskomitee”) kohaselt loodud ühiskomiteele poole, et see saaks võtta

vastu otsuse selle kohta, et Ukraina on valmis edasi liikuma järgmisesse üleminekuperioodi või et ta vastab kõikidele kõnealustele nõuetele.

4. Kui Euroopa Komisjon leiab, et Ukraina ei täida asjakohaseid nõudeid ja standardeid, teatab ta sellest ühiskomiteele. Seejärel soovitab Euroopa Komisjon Ukrainale konkreetseid muudatusi ning määrab Ukrainaga konsulteerides kindlaks rakendusperioodi, mille jooksul on võimalik kõnealused puudused kõrvaldada. Enne rakendusperioodi lõppu hinnatakse teist korda ja vajaduse korral mitu korda, kas soovitatud parandusmeetmed on tõhusalt ning rahuldavalt rakendatud.

5. Kui Euroopa Komisjon teeb kindlaks, et kõnealused puudused on kõrvaldatud, siis esitab ta asja ühiskomiteele vastava otsuse tegemiseks kooskõlas käesoleva artikli lõikega 3.

## ARTIKKEL 34

## SEOS TEISTE LEPINGUTE JA/VÕI KOKKULEPETEGA

1. Käesoleva lepingu sätted asendavad lepinguosaliste vahel sõlmitud kahepoolsete lennutranspordilepingute ja/või -kokkulepete asjakohased sätted.

2. Olenemata käesoleva artikli lõikest 1 kohaldatakse lepinguosaliste vahel Ukraina ning Euroopa Liidu või ELi liikmesriikide vahel sõlmitud kahepoolsete lepingute või kokkulepete sätteid, milles käsitletakse omandiõigust, liiklusõigusi, läbilaskevõimet, lennusagedust, õhusõiduki tüüpi või vahetust, koodijagamist ja hinnakujundust, kui sellised kahepoolsed lepingud ja/või kokkulepped annavad asjaomastele lennuettevõtjale suurema vabaduse või on muul viisil soodsamad, ning tingimusel et kõiki Euroopa Liidu liikmesriike ja nende kodanikke koheldakse võrdselt. Sama kohaldatakse ka selliste sätete suhtes, mida käesolev leping ei hõlma.

3. Kui lepinguosalised ühinevad mõne mitmepoolse lepinguga või kiidavad heaks Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni või muu rahvusvahelise organisatsiooni otsuse, milles käsitletakse käesoleva lepinguga hõlmatud küsimusi, peavad nad ühiskomitees nõu, et teha kindlaks, kas käesolevat lepingut tuleks sellise arengu arvessevõtmiseks muuta.

## ARTIKKEL 35

## FINANTSSÄTTED

Ilma et see piiraks käesoleva lepingu artikli 5 („Õigusalase koostöö üldpõhimõtted”) lõike 1 punkti b kohaldamist, eraldavad lepinguosalised

käesoleva lepingu oma territooriumil rakendamiseks vajalikud finantsvahendid, sealhulgas ühiskomitee tegevuseks vajalikud vahendid.

# V JAOTIS

# JÕUSTUMINE, LÄBIVAATAMINE, LÕPETAMINE JA MUUD SÄTTED

## ARTIKKEL 36

## MUUDATUSED

1. Ühiskomitee võib ühe lepinguosalise ettepanekul ja kooskõlas käesoleva artikliga konsensuse alusel otsustada muuta lepingu lisasid vastavalt artikli 15 („Uued õigusaktid”) lõike 3 punktile a.

2. Käesoleva lepingu lisades tehtavad muudatused jõustuvad pärast mõlema lepinguosalise vastavate siseriiklike menetluste lõpuleviimist.

3. Kummagi lepinguosalise taotlusel ja vastavalt asjakohastele menetlustele, võttes arvesse ühiskomitee võimalikke soovitusi, vaadatakse käesolev leping üle selle sätete kohaldamiseseisukohalt, et kaaluda mis tahes vajalikke muudatusi tulevikus. Selle tulemusena tehtav mis tahes muudatus käesolevas lepingus jõustub vastavalt käesoleva lepingu artiklile 38 („Jõustumine ja ajutine kohaldamine”).

## ARTIKKEL 37

## LÕPETAMINE

Mõlemad lepinguosalised võivad mis tahes ajal diplomaatiliste kanalite kaudu kirjalikult teisele lepinguosalisele teatada oma otsusest käesolev leping lõpetada. See teade saadetakse samal ajal ka Rahvusvahelisele Tsiviillennunduse Organisatsioonile. Leping lõpeb kesköö Greenwichi aja järgi Rahvusvahelise Lennutranspordi Assotsiatsiooni (IATA) lennuhooaja lõpus üks aasta pärast kirjaliku lõpetamisteate saamist, kui enne selle aja saabumist ei ole lepinguosaliste kokkuleppel lõpetamisteadet tagasi võetud.

## ARTIKKEL 38

## JÕUSTUMINE JA AJUTINE KOHALDAMINE

1. Allakirjutanud peavad käesoleva lepingu ratifitseerima või heaks kiitma oma kehtiva korra kohaselt.

2. Käesolev leping jõustub üks kuu pärast seda, kui lepinguosalised on vahetanud viimase diplomaatilise noodi, milles nad kinnitavad kõigi käesoleva lepingu jõustumiseks vajalike menetluste lõpuleviimist. Selleks

saadab Ukraina Euroopa Liidule ja selle liikmesriikidele adresseeritud diplomaatilise noodi Euroopa Liidu Nõukogu peasekretariaadile ning Euroopa Liidu Nõukogu peasekretariaat saadab Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide diplomaatilise noodi Ukrainale. Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide diplomaatiline noot sisaldab iga liikmesriigi teatist, millega kinnitatakse, et käesoleva lepingu jõustumiseks vajalikud menetlused on lõpule viidud.

3. Olenemata käesoleva artikli lõikest 2 lepivad lepinguosalised kokku, et käesolevat lepingut kohaldatakse ajutiselt, kooskõlas mõlema lepinguosalise asjakohaste siseriiklike menetluste ja/või riiklike õigusaktidega (vastavalt vajadusele), alates selle kuu esimesest päevast, mis järgneb kuupäevale, mil viimasena noodi saatnud lepinguosaline on teavitanud teist lepinguosalist lepingu ajutiseks kohaldamiseks või vajaduse korral käesoleva lepingu sõlmimiseks vajalike siseriiklike menetluste lõpuleviimisest.

## ARTIKKEL 39

## REGISTREERIMINE RAHVUSVAHELISES TSIVIILLENNUNDUSE ORGANISATSIOONIS JA ÜRO SEKRETARIAADIS

Ukraina registreerib käesoleva lepingu ning kõik selle muudatused pärast lepingujõustumist Rahvusvahelises Tsiviillennunduse Organisatsioonis ja ÜRO sekretariaadis kooskõlas ÜRO põhikirja artikliga 102.

SELLE KINNITUSEKS on täievolilised esindajad käesolevale lepingule alla kirjutanud.

Leping on koostatud ... ... aastal kahes eksemplaris bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tsehhi, ungari ja ukraina keeles, kusjuures kõik tekstid on võrdselt autentsed.

**I LISA**

EUROOPA LIIDUS TSIVIILLENNUNDUSE VALDKONNAS VASTU VÕETUD KOHALDATAVATE NÕUETE JA STANDARDITE LOETELU, MILLE UKRAINA PEAB INKORPOREERIMA OMA ÕIGUSAKTIDESSE

Järgmiste Euroopa Liidu õigusaktide kohaldatavad nõuded ja standardid inkorporeeritakse Ukraina õigusaktidesse ja loetakse käesoleva lepingu osaks ning neid kohaldatakse vastavalt käesolevale lepingule ja käesoleva lepingu III lisale, kui hiljem ei sätestata teisiti. Vajaduse korral on õigusakti kohandused sätestatud iga õigusakti järel.

Käesolevas lisas loetletud õigusaktides sisalduvad kohaldatavad nõuded ja standardid on lepinguosaliste jaoks siduvad ning moodustavad osa nende siseriiklikust õiguskorrast või võidakse selleks muuta järgmiselt:

a) Euroopa Liidu määrused ja direktiivid on Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide jaoks siduvad vastavalt ELi aluslepingutele;

b) Ukraina riiklik õigusakt, mis on vastu võetud eesmärgiga rakendada Euroopa Liidu asjakohaste määruste ja direktiivide sätteid, on Ukraina jaoks õiguslikult siduv, samas määrab Ukraina selle rakendamise vormi ja viisi.

A. TURULEPÄÄS JA SEONDUVAD KÜSIMUSED

**Nr 1008/2008**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1008/2008, 24. september 2008, ühenduses lennuteenuste osutamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta (uuesti sõnastatud).

Kohaldatavad nõuded ja standardid: IV peatükk.

**Nr 95/93**

Nõukogu määrus (EMÜ) nr 95/93, 18. jaanuar 1993, ühenduse lennujaamades teenindusaegade jaotamise ühiste eeskirjade kohta,

muudetud järgmiste õigusaktidega:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 894/2002, 27. mai 2002, millega muudetakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 95/93,

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1554/2003, 22. juuli 2003, millega muudetakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 95/93,

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 793/2004, 21. aprill 2004, millega muudetakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 95/93.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–12, 14 ja artikli 14a lõige 2.

Artikli 12 lõike 2 kohaldamisel asendatakse mõiste „komisjon” mõistega „ühiskomitee”.

**Nr 96/67**

Nõukogu direktiiv 96/67/EÜ, 15. oktoober 1996, juurdepääsu kohta maapealse käitluse turule ühenduse lennujaamades.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–25 ja lisa.

Artikli 10 kohaldamisel asendatakse mõiste „liikmesriigid” mõistega „ELi liikmesriigid”.

Artikli 20 lõike 2 kohaldamisel asendatakse mõiste „komisjon” mõistega „ühiskomitee”.

**Nr 785/2004**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 785/2004, 21. aprill 2004, kindlustusnõuete kohta lennuettevõtjatele ja õhusõiduki käitajatele,

muudetud järgmise õigusaktiga:

komisjoni määrus (EL) nr 285/2010, 6. aprill 2010, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 785/2004 kindlustusnõuete kohta lennuettevõtjatele ja õhusõiduki käitajatele.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–8 ja artikli 10 lõige 2.

**Nr 2009/12**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/12/EÜ, 11. märts 2009, lennujaamamaksude kohta.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: kõik, välja arvatud artikli 12 lõige 1 ja artiklid 13 ja 14.

## B. LENNULIIKLUSE KORRALDAMINE

**Nr 549/2004**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 549/2004, 10. märts 2004, millega sätestatakse raamistik ühtse Euroopa taeva loomiseks (raammäärus),

muudetud järgmise õigusaktiga:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1070/2009, 21. oktoober 2009, millega parandatakse Euroopa lennundussüsteemi toimivust ja jätkusuutlikkust.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–4, 6 ja 9–14.

**Nr 550/2004**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 550/2004, 10. märts 2004, aeronavigatsiooniteenuste osutamise kohta ühtses Euroopa taevas (teenuse osutamise määrus),

muudetud järgmise õigusaktiga:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1070/2009, 21. oktoober 2009, millega parandatakse Euroopa lennundussüsteemi toimivust ja jätkusuutlikkust.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–19 ning I ja II lisa.

**Nr 551/2004**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 551/2004, 10. märts 2004, õhuruumi korraldamise ja kasutamise kohta ühtses Euroopa taevas (õhuruumi määrus),

muudetud järgmise õigusaktiga:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1070/2009, 21. oktoober 2009, millega parandatakse Euroopa lennundussüsteemi toimivust ja jätkusuutlikkust.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–11.

**Nr 552/2004**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 552/2004, 10. märts 2004, Euroopa lennuliikluse juhtimisvõrgu koostalitlusvõime kohta (koostalitlusvõime määrus),

muudetud järgmise õigusaktiga:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1070/2009, 21. oktoober 2009, millega parandatakse Euroopa lennundussüsteemi toimivust ja jätkusuutlikkust.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–12 ja I–V lisa.

***Rakendusaktid***

**Nr 691/2010**

Komisjoni määrus (EL) nr 691/2010, 29. juuli 2010, millega kehtestatakse aeronavigatsiooniteenuste ja võrgufunktsioonide tulemuslikkuse kava ning muudetakse määrust (EÜ) nr 2096/2005, milles sätestatakse aeronavigatsiooniteenuste osutamise ühised nõuded,

muudetud järgmiste õigusaktidega:

komisjoni määrus (EL) nr 677/2011, 7. juuli 2011, millega kehtestatakse lennuliikluse korraldamise (ATM) võrgustiku funktsioonide üksikasjalikud rakenduseeskirjad ja muudetakse määrust (EL) nr 691/2010;

komisjoni määrus (EL) nr 1216/2011, 24. november 2011, millega muudetakse komisjoni määrust (EL) nr 691/2010, millega kehtestatakse aeronavigatsiooniteenuste ja võrgufunktsioonide tulemuslikkuse kava;

komisjoni määrus (EL) nr 390/2013, 3. mai 2013, millega kehtestatakse aeronavigatsiooniteenuste ja võrgufunktsioonide tulemuslikkuse kava**.**

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–25 ja I–IV lisa.

**Nr 1794/2006**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 1794/2006, 6. detsember 2006, milles sätestatakse aeronavigatsiooniteenuste ühine maksustamiskava,

muudetud järgmiste õigusaktidega:

komisjoni määrus (EL) nr 1191/2010, 16. detsember 2010, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1794/2006, milles sätestatakse aeronavigatsiooniteenuste ühine maksustamiskava,

komisjoni määrus (EL) nr 391/2013, 3. mai 2013, milles sätestatakse aeronavigatsiooniteenuste ühine maksustamiskava.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–17, I–VI lisa.

**Nr 482/2008**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 482/2008, 30. mai 2008, millega luuakse aeronavigatsiooniteenuste osutajate rakendatav tarkvara turvalisuse tagamise süsteem ja muudetakse määruse (EÜ) nr 2096/2005 II lisa,

muudetud järgmise õigusaktiga:

komisjoni määrus (EL) nr 1035/2011, 17. oktoober 2011, milles sätestatakse aeronavigatsiooniteenuste osutamise ühised nõuded ja millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 482/2008 ja (EL) nr 691/2010.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–6 ning I ja II lisa.

**Nr 1034/2011**

Komisjoni määrus (EL) nr 1034/2011, 17. oktoober 2011, lennuliikluse korraldamise ja aeronavigatsiooniteenuste ohutusjärelevalve kohta, millega muudetakse määrust (EL) nr 691/2010.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–19.

**Nr 1035/2011**

Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 1035/2011, 17. oktoober 2011, milles sätestatakse aeronavigatsiooniteenuste osutamise ühised nõuded ja millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 482/2008 ja (EL) nr 691/2010,

muudetud järgmise õigusaktiga:

komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 923/2012, 26. september 2012, millega kehtestatakse ühised lennureeglid ning aeronavigatsiooniteenuseid ja -protseduure käsitlevad käitamissätted ning muudetakse rakendusmäärust (EL) nr 1035/2011 ning määruseid (EÜ) nr 1265/2007, (EÜ) nr 1794/2006, (EÜ) nr 730/2006, (EÜ) nr 1033/2006 ja (EL) nr 255/2010.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–14, I–V lisa.

**Nr 409/2013**

Komisjoni määrus (EL) nr 409/2013, 3. mai 2013, milles käsitletakse ühisprojektide määratlemist, juhtimiskorra kehtestamist ja Euroopa lennuliikluse korraldamise üldkava elluviimist toetavate stiimulite väljaselgitamist.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–15.

**Nr 2150/2005**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 2150/2005, 23. detsember 2005, milles sätestatakse ühised eeskirjad õhuruumi paindlikuks kasutamiseks.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–9, lisa.

**Nr 730/2006**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 730/2006, 11. mai 2006, õhuruumi klassifikatsiooni ja visuaallennureeglitele vastavate lendude lubamise kohta lennutasandist 195 kõrgemal.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–4.

**Nr 255/2010**

Komisjoni määrus (EL) nr 255/2010, 25. märts 2010, milles sätestatakse lennuliiklusvoogude juhtimise ühised eeskirjad.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–15.

**Nr 176/2011**

Komisjoni määrus (EL) nr 176/2011, 24. veebruar 2011, teabe kohta, mis tuleb esitada enne funktsionaalse õhuruumiosa kehtestamist ja muutmist.

**Nr 923/2012**

Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 923/2012, 26. september 2012, millega kehtestatakse ühised lennureeglid ning aeronavigatsiooniteenuseid ja -protseduure käsitlevad käitamissätted ning muudetakse rakendusmäärust (EL) nr 1035/2011 ning määruseid (EÜ) nr 1265/2007, (EÜ) nr 1794/2006, (EÜ) nr 730/2006, (EÜ) nr 1033/2006 ja (EL) nr 255/2010.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–10, lisa.

**Nr 1032/2006**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 1032/2006, 6. juuli 2006, millega sätestatakse lennuandmete vahetamise automaatsüsteemidele esitatavad lendudest teavitamise, nende koordineerimise ja lennujuhtimisüksuste vahel üleandmise nõuded,

muudetud järgmise õigusaktiga:

komisjoni määrus (EÜ) nr 30/2009, 16. jaanuar 2009, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1032/2006 seoses andmevahetusteenuseid toetavatele lennuandmete vahetamise automaatsüsteemidele esitatavate nõuetega.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–10 ja I–V lisa.

**Nr 1033/2006**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 1033/2006, 4. juuli 2006, milles sätestatakse ühtset Euroopa taevast käsitlevad nõuded lennuplaanide korra kohta lennueelses etapis,

muudetud järgmise õigusaktiga:

komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 428/2013, 8. mai 2013, millega muudetakse määruse (EÜ) nr 1033/2006 artikli 3 lõikes 1 osutatud ICAO sätteid.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–5, lisa.

**Nr 633/2007**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 633/2007, 7. juuni 2007, milles sätestatakse lendudest teavitamiseks, nende koordineerimiseks ja lennujuhtimisüksuste vahel üleandmiseks kasutatava lennuandmete edastamise protokolli kohaldamise nõuded,

muudetud järgmise õigusaktiga:

komisjoni määrus (EL) nr 283/2011, 22. märts 2011, millega muudetakse määruse (EÜ) nr 633/2007 artiklis 7 osutatud üleminekukorda.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–7, artikli 8 teine ja kolmas lause ning I–IV lisa.

**Nr 29/2009**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 29/2009, 16. jaanuar 2009, millega kehtestatakse andmevahetusteenuste nõuded ühtse Euroopa taeva jaoks.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–14 ja I–VII lisa.

**Nr 262/2009**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 262/2009, 30. märts 2009, milles sätestatakse režiimi S päringusaatja koodide kooskõlastatud määramise ja kasutamise nõuded ühtse Euroopa taeva kontekstis.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–12, I–VI lisa.

**Nr 73/2010**

Komisjoni määrus (EL) nr 73/2010, 26. jaanuar 2010, millega kehtestatakse ühtse Euroopa taeva aeronavigatsiooniliste andmete ja aeronavigatsiooniteabe kvaliteedinõuded.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–13 ning I–X lisa.

**Nr 1206/2011**

Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 1206/2011, 22. november 2011, millega kehtestatakse õhusõidukite identifitseerimise nõuded seoses ühtse Euroopa taeva seirega.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–11 ja I–VII lisa.

**Nr 1207/2011**

Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 1207/2011, 22. november 2011, milles sätestatakse ühtse Euroopa taeva seire toimivuse ja koostalitlusvõime nõuded.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–14 ning I–IX lisa.

**Nr 1079/2012**

Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 1079/2012, 16. november 2012, millega kehtestatakse ühtses Euroopa taevas kasutatavad kõneside kanalisammud ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1265/2007.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–15 ja I–V lisa.

***SESARi määrus***

**Nr 219/2007**

Nõukogu määrus (EÜ) nr 219/2007, 27. veebruar 2007, ühisettevõtte loomise kohta Euroopa lennuliikluse uue põlvkonna juhtimissüsteemi (SESAR) väljaarendamiseks,

muudetud järgmise õigusaktiga:

nõukogu määrus (EÜ) nr 1361/2008, 16. detsember 2008, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 219/2007 ühisettevõtte loomise kohta Euroopa lennuliikluse uue põlvkonna juhtimissüsteemi (SESAR) väljaarendamiseks.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artikli 1 lõiked 1–2 ning 5–7, artiklid 2 ja 3, artikli 4 lõige 1 ning lisa.

***Lennujuhtide load***

**Nr 805/2011**

Komisjoni määrus (EL) nr 805/2011, 10. august 2011, milles sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad lennujuhtide lubade ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 216/2008 kohaste teatavate tõendite kohta.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–32 ja I–IV lisa.

***Komisjoni otsused***

**Nr 2011/121**

Komisjoni otsus, 21. veebruar 2011, milles määratakse kindlaks kogu Euroopa Liitu hõlmavad tulemuseesmärgid ja häiretasemed aeronavigatsiooniteenuste osutamiseks aastatel 2012–2014 (2011/121/EL).

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–4.

**Nr 2011/2611 (lõplik)**

Komisjoni otsus K(2011) 2611 (lõplik), 20. mai 2011, komisjoni määruse (EÜ) nr 29/2009 artiklis 14 osutatud erandite kohta.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–3 ning I ja II lisa.

**Nr 2011/9074 (lõplik)**

Komisjoni rakendusotsus K(2011) 9074 (lõplik), 9. detsember 2011, komisjoni määruse (EÜ) nr 29/2009 artiklis 14 osutatud erandite kohta.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–3 ning I ja II lisa.

**Nr 2012/9604 (lõplik)**

Komisjoni rakendusotsus võrgustiku strateegilise kava kinnitamise kohta seoses ühtse Euroopa taeva lennuliikluse korraldamise võrgufunktsioonidega ajavahemikus 2012–2019 (K(2012) 9604 (lõplik)).

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–3.

## C. LENNUOHUTUS

**Nr 216/2008 (alusmäärus)**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 216/2008, 20. veebruar 2008, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühiseeskirju ja millega luuakse

Euroopa Lennundusohutusamet ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 91/670/EMÜ, määrus (EÜ) nr 1592/2002 ning direktiiv 2004/36/EÜ,

muudetud järgmiste õigusaktidega:

komisjoni määrus (EÜ) nr 690/2009, 30. juuli 2009, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 216/2008, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühiseeskirju ja millega luuakse Euroopa Lennundusohutusamet ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 91/670/EMÜ, määrus (EÜ) nr 1592/2002 ning direktiiv 2004/36/EÜ;

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1108/2009, 21. oktoober 2009, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 216/2008 lennuväljade, lennuliikluse korraldamise ja aeronavigatsiooniteenuste valdkonnas ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2006/23/EÜ;

komisjoni määrus (EL) nr 6/2013, 8. jaanuar 2013, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 216/2008, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühiseeskirju ja millega luuakse Euroopa Lennundusohutusamet ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 91/670/EMÜ, määrus (EÜ) nr 1592/2002 ja direktiiv 2004/36/EÜ.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–11, 13–16, 20–25, 54, 55, 68 ning I–VI lisa.

Määrust (EÜ) nr 216/2008 ja selle rakenduseeskirju kohaldatakse Ukraina suhtes vastavalt järgmistele sätetele:

1. Ukraina ei delegeeri Euroopa Lennundusohutusametile ühtki oma ohutusega seotud toimingut, nagu on ette nähtud konventsioonis ja selle lisades;
2. Euroopa Lennundusohutusameti korraldab Ukraina suhtes standardimiskontrolle vastavalt määruse (EÜ) nr 216/2008 artiklile 54;
3. ühiskomitee otsustab määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 11 kohaldamise Ukraina välja antud sertifikaatide suhtes vastavalt käesoleva lepingu III lisale;
4. määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 11 lõiget 1 ei kohaldada sertifikaatide suhtes, mille Ukraina on välja andnud lennutegevuse ning esmase ja jätkuva lennukõlblikkuse valdkonnas (rakendusmäärused (EL) nr 965/2012, (EL) nr 748/2012 ja (EÜ) nr 2042/2003);
5. Euroopa Komisjon kasutab Ukrainas volitusi, mis on talle antud otsuste tegemiseks vastavalt määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 11 lõikele 2, artikli 14 lõigetele 5 ja 7, artikli 24 lõikele 5 ja artikli 25 lõikele 1 valdkondades, kus ühiskomitee on kuulutanud kohaldatavaks artikli 11 lõike 1;

6. lennukõlblikkuse valdkonnas, kus Euroopa Lennundusohutusamet ei täida ühtki ülesannet, võib Ukraina välja anda sertifikaate, lubasid ja tunnistusi Ukraina ja kolmandate riikide vahel sõlmitud lepingute või kokkulepete kohaldamiseks.

**Nr 748/2012**

Komisjoni määrus (EL) nr 748/2012, millega nähakse ette õhusõidukite ja nendega seotud toodete, osade ja seadmete lennukõlblikkuse ja keskkonnaohutuse sertifitseerimise ning projekteerimis- ja tootjaorganisatsioonide sertifitseerimise rakenduseeskirjad,

muudetud järgmise õigusaktiga:

komisjoni määrus (EL) nr 7/2013, millega muudetakse määrust (EL) nr 748/2012, millega nähakse ette õhusõidukite ja nendega seotud toodete, osade ja seadmete lennukõlblikkuse ja keskkonnaohutuse sertifitseerimise ning projekteerimis- ja tootjaorganisatsioonide sertifitseerimise rakenduseeskirjad.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–2, 8–10 ja lisa.

**Nr 2042/2003**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 2042/2003, 20. november 2003, õhusõidukite ja lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuva lennukõlblikkuse ning sellega tegelevate organisatsioonide ja isikute sertifitseerimise kohta,

muudetud järgmiste õigusaktidega:

komisjoni määrus (EÜ) nr 707/2006, 8. mai 2006, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2042/2003 piiratud kehtivusajaga sertifikaatide osas ning määruse I ja III lisa;

komisjoni määrus (EÜ) nr 376/2007, 30. märts 2007, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2042/2003 õhusõidukite ja lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuva lennukõlblikkuse ning sellega tegelevate organisatsioonide ja isikute sertifitseerimise kohta;

komisjoni määrus (EÜ) nr 1056/2008, 27. oktoober 2008, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2042/2003 õhusõidukite ja lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuva lennukõlblikkuse ning sellega tegelevate organisatsioonide ja isikute sertifitseerimise kohta;

komisjoni määrus (EL) nr 127/2010, 5. veebruar 2010, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2042/2003 õhusõidukite ja lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuva lennukõlblikkuse ning sellega tegelevate organisatsioonide ja isikute sertifitseerimise kohta;

komisjoni määrus (EL) nr 962/2010, 26. oktoober 2010, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2042/2003 õhusõidukite ja lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuva lennukõlblikkuse ning sellega tegelevate organisatsioonide ja isikute sertifitseerimise kohta;

komisjoni määrus (EL) nr 1149/2011, 21. oktoober 2011, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2042/2003 õhusõidukite ja lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuva lennukõlblikkuse ning sellega tegelevate organisatsioonide ja isikute sertifitseerimise kohta;

komisjoni määrus (EL) nr 593/2012, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2042/2003 õhusõidukite ja lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuva lennukõlblikkuse ning sellega tegelevate organisatsioonide ja isikute sertifitseerimise kohta.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–6 ja I–IV lisa.

**Nr 996/2010**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 996/2010, 20. oktoober 2010, tsiviillennunduses toimuvate lennuõnnetuste ja intsidentide uurimise ja ennetamise kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 94/56/EÜ.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–26, v.a artikli 7 lõige 4 ja artikkel 24.

**Nr 2003/42**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/42/EÜ, 13. juuni 2003, vahejuhtumitest teatamise kohta tsiviillennunduses.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–11 ning I ja II lisa.

**Nr 1321/2007**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 1321/2007, 12. september 2007, milles sätestatakse rakenduseeskirjad tsiviillennunduse vahejuhtumeid käsitleva sellise teabe koondamise kohta kesksesse andmekogusse, mida vahetatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/42/EÜ kohaselt.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–4.

**Nr 1330/2007**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 1330/2007, 24. september 2007, milles sätestatakse rakenduseeskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/42/EÜ artikli

7 lõikes 2 osutatud tsiviillennunduse vahejuhtumeid käsitleva teabe levitamise kohta huvitatud isikutele.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–10 ning I ja II lisa.

**Nr 104/2004**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 104/2004, 22. jaanuar 2004, milles sätestatakse Euroopa Lennundusohutusameti apellatsiooninõukogu korraldust ja koosseisu käsitlevad eeskirjad.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–7 ja lisa.

**Nr 628/2013**

Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 628/2013, 28. juuni 2013, milles käsitletakse Euroopa Lennundusohutusameti töömeetodeid standardimiskontrollide korraldamisel ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 216/2008 eeskirjade kohaldamise järelevalvel ning millega tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrus (EÜ) nr 736/2006.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–27.

**Nr 2111/2005**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 2111/2005, 14. detsember 2005, mis käsitleb ühenduse nimekirja, millesse kantakse lennuettevõtjad, kelle suhtes kohaldatakse ühenduse piires tegevuskeeldu ja lennureisijate teavitamist lendu teenindavast lennuettevõtjast ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivi 2004/36/EÜ artikkel 9.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–13, lisa.

**Nr 473/2006**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 473/2006, 22. märts 2006, millega kehtestatakse rakenduseeskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 2111/2005 II peatükis nimetatud ühenduse nimekirja tarvis, millesse kantakse lennuettevõtjad, kelle suhtes kohaldatakse ühenduse piires tegevuskeeldu.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–6, A–C lisa.

**Nr 474/2006**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 474/2006, 22. märts 2006, millega kehtestatakse rakenduseeskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 2111/2005

II peatükis nimetatud ühenduse nimekiri lennuettevõtjatest, kelle suhtes kohaldatakse ühenduse piires tegevuskeeldu,

viimati muudetud järgmise õigusaktiga:

komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 659/2013, 10. juuli 2013, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 474/2006, millega kehtestatakse ühenduse nimekiri lennuettevõtjatest, kelle suhtes kohaldatakse ühenduse piires tegevuskeeldu.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–3, A–B lisa (viimased muudatused on esitatud allpool):

**Nr 1178/2011**

Komisjoni määrus (EL) nr 1178/2011, 3. november 2011, millega kehtestatakse tsiviillennunduses kasutatavate õhusõidukite meeskonnaga seotud tehnilised nõuded ja haldusmenetlused vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 216/2008,

muudetud järgmise õigusaktiga:

komisjoni määrus (EL) nr 290/2012, 30. märts 2012, millega muudetakse määrust (EL) nr 1178/2011, millega kehtestatakse tsiviillennunduses kasutatavate õhusõidukite meeskonnaga seotud tehnilised nõuded ja haldusmenetlused vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 216/2008.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–11 ja I–VII lisa.

**Nr 965/2012**

Komisjoni määrus (EL) nr 965/2012, 5. oktoober 2012, millega kehtestatakse lennutegevusega seotud tehnilised nõuded ja haldusmenetlused vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 216/2008,

muudetud järgmise õigusaktiga:

komisjoni määrus (EL) nr 800/2013, 14. august 2013, millega muudetakse komisjoni määrust (EL) nr 965/2012, millega kehtestatakse lennutegevusega seotud tehnilised nõuded ja haldusmenetlused vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 216/2008.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–9 ja I–VII lisa.

**Nr 1332/2011**

Komisjoni määrus (EL) nr 1332/2011, 16. detsember 2011, millega kehtestatakse ühised õhuruumi kasutamise nõuded ja käitamisprotseduurid õhukokkupõrke vältimiseks.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–4, lisa.

D. KESKKOND

**Nr 2003/96**

Nõukogu direktiiv 2003/96/EÜ, 27. oktoober 2003, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artikli 14 lõike 1 punkt b ja lõige 2.

**Nr 2006/93**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/93/EÜ, 12. detsember 2006, rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsiooni teise väljaande (1988) 16. lisa 1. köite 3. peatüki II osas käsitletud lennukite lendude reguleerimise kohta.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–5.

**Nr 2002/49**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/49/EÜ, 25. juuni 2002, mis on seotud keskkonnamüra hindamise ja kontrollimisega.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–16, I–VI lisa.

**Nr 2002/30**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/30/EÜ, 26. märts 2002, müraga seotud käitamispiirangute eeskirjade ja -korra kehtestamise kohta ühenduse lennuväljadel,

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–15 ning I ja II lisa.

E. SOTSIAALSED ASPEKTID

**Nr 1989/391**

Nõukogu direktiiv 89/391/EMÜ, 12. juuni 1989, töötajate töötervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta,

muudetud järgmise õigusaktiga:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2007/30/EÜ, 20. juuni 2007, millega muudetakse nõukogu direktiivi 89/391/EMÜ, selle üksikdirektiive ning nõukogu

direktiive 83/477/EMÜ, 91/383/EMÜ, 92/29/EMÜ ja 94/33/EÜ, et lihtsustada ja ratsionaliseerida praktilise rakendamise aruandeid.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–16 ja 18–19.

**Nr 2003/88**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/88/EÜ, 4. november 2003, tööaja korralduse teatavate aspektide kohta.

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–19, 21–24 ja 26–29.

**Nr 2000/79**

Nõukogu direktiiv 2000/79/EÜ, 27. november 2000, mis käsitleb Euroopa Lennuettevõtjate Ühenduse (AEA), Euroopa Transporditöötajate Föderatsiooni (ETF), Euroopa Lennumeeskonnaliikmete Liidu (ECA), Euroopa Piirkondlike Lennuettevõtjate Ühenduse (ERA) ja Rahvusvahelise Lennutranspordiettevõtjate Ühenduse (IACA) sõlmitud kokkulepet tsiviillennunduse lennupersonali tööaja korralduse kohta.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 2 ja 3 ning lisa.

F. TARBIJAKAITSE

**Nr 90/314**

Nõukogu direktiiv 90/314/EMÜ, 13. juuni 1990, reisipakettide, puhkusepakettide ja ekskursioonipakettide kohta.

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–10.

**Nr 93/13**

Nõukogu direktiiv 93/13/EMÜ, 5. aprill 1993, ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes.

Kohaldatavad sätted: artiklid 1–10 ja lisa.

Artikli 10 kohaldamisel asendatakse mõiste „komisjon” mõistega „kõik teised ECAA lepinguosalised”.

**Nr 95/46**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 95/46/EÜ, 24. oktoober 1995, üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–34.

**Nr 2027/97**

Nõukogu määrus (EÜ) nr 2027/97, 9. oktoober 1997, lennuettevõtja vastutuse kohta õnnetusjuhtumite puhul,

muudetud järgmise õigusaktiga:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 889/2002, 13. mai 2002, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 2027/97.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–8.

**Nr 261/2004**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 261/2004, 11. veebruar 2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tähistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–17.

**Nr 1107/2006**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1107/2006, 5. juuli 2006, puudega ja liikumispuudega isikute õiguste kohta lennureisi puhul.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–16 ning I ja II lisa.

## G. ARVUTIPÕHISED ETTETELLIMISSÜSTEEMID

**Nr 80/2009**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 80/2009, 14. jaanuar 2009, toimimisjuhendi kohta arvutipõhiste ettetellimissüsteemide puhul ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 2299/89.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–19 ja lisad.

## H. MUUD ÕIGUSAKTID

**Nr 437/2003**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 437/2003, 27. veebruar 2003, reisijate, kauba ja posti õhuvedu käsitlevate statistiliste aruannete kohta,

muudetud järgmiste õigusaktidega:

komisjoni määrus (EÜ) nr 1358/2003, 31. juuli 2003, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 437/2003 ja muudetakse seda;

komisjoni määrus (EÜ) nr 546/2005, 8. aprill 2005, millega kohandatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 437/2003 seoses tähiste andmisega andmeid esitavatele riikidele ja muudetakse määrust (EÜ) nr 1358/2003 seoses ühenduse lennujaamade loendi ajakohastamisega.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–11 ning I ja II lisa.

**Nr 1358/2003**

Komisjoni määrus (EÜ) nr 1358/2003, 31. juuli 2003, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 437/2003 reisijate, kauba ja posti õhuvedu käsitlevate statistiliste aruannete kohta ja muudetakse selle I ja II lisa,

muudetud järgmise õigusaktiga:

komisjoni määrus (EÜ) nr 158/2007, 16. veebruar 2007, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1358/2003 seoses ühenduse lennujaamade loendiga.

Kohaldatavad nõuded ja standardid: artiklid 1–4, I–III lisa.

## II LISA

## KOKKULEPITUD TEENUSED JA KINDLAKSMÄÄRATUD LENNULIINID

34. Mõlemad lepinguosalised annavad teise lepinguosalise lennuettevõtjatele õiguse osutada lennutransporditeenuseid järgmistel lennuliinidel:

a) Euroopa Liidu lennuettevõtjad: mis tahes punkt Euroopa Liidu territooriumil – vahepunktid Euroopa naabruspoliitika partnerite,[2] Euroopa ühise lennunduspiirkonna riikide,[3] või V lisas loetletud riikide territooriumil – mis tahes punkt Ukraina territooriumil – väljaspool nimetatud riikide territooriumi asuvad punktid;

b) Ukraina lennuettevõtjad: mis tahes punkt Ukraina territooriumil – vahepunktid Euroopa naabruspoliitika partnerite, Euroopa ühise lennunduspiirkonna riikide või V lisas loetletud riikide territooriumil – mis tahes punkt Euroopa Liidu territooriumil.

Kasutada võib olemasolevaid ja uusi õigusi, sealhulgas õigusi, mis ulatuvad kaugemale Ukraina ja ELi liikmesriikide vahel sõlmitud kahepoolsete ja muude lepingute ja kokkulepetega antud õigustest, mida käesolev leping ei hõlma, tingimusel et kõiki lennuettevõtjaid koheldakse võrdselt hoolimata nende kodakondsusest;

(c) Euroopa Liidu lennuettevõtjatel on õigus osutada lennutransporditeenuseid ka Ukraina eri punktide vahel, hoolimata sellest, kas sellised lennutransporditeenused algavad või lõpevad ELi territooriumil.

35. Käesoleva lisa punkti 1 alapunktide a ja b kohaste lennuteenuste osutamine algab või lõpeb Ukraina lennuettevõtjate puhul Ukraina territooriumil ja Euroopa Liidu lennuettevõtjate puhul Euroopa Liidu territooriumil.

36. Mõlema lepinguosalise lennuettevõtjad võivad kõikidel lendudel omal valikul:

---

2 „Euroopa naabruspoliitika partnerid" – käesolevas dokumendis tähistab see mõiste Alžeeriat, Armeeniat, Aserbaidžaani, Valgevenet, Egiptust, Gruusiat, Iisraeli, Jordaaniat, Liibanoni, Liibüat, Marokot, Palestiinat, Süüriat, Tuneesiat ja Moldova Vabariiki, s.t, et see ei tähista Ukrainat.

3 „Euroopa ühise lennunduspoliitika (ECAA) riigid" – Euroopa ühise lennunduspiirkonna rajamise mitmepoolses lepingus osalevad riigid: Euroopa Liidu liikmesriigid, Albaania Vabariik, Bosnia ja Hertsegoviina, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik, Islandi Vabariik, Montenegro Vabariik, Norra Kuningriik, Serbia Vabariik ning Kosovo (kõnealune nimetus ei piira seisukohti staatuse suhtes ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/99 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta).

a) käitada lende ühel või mõlemal suunal;

b) kasutada ühe õhusõidukiga teostataval lennul erinevaid lennunumbreid;

c) teha lende mis tahes kombinatsioonis ja järjekorras kõikidesse väljaspool lepinguosaliste territooriumi asuvatesse punktidesse, vahepunktidesse ja lepinguosaliste territooriumil asuvatesse punktidesse, mis on kindlaks määratud käesoleva lisa punkti 1 alapunktides a ja b.

d) jätta vahele peatusi mis tahes punktis või punktides;

e) vahetada oma õhusõiduki mis tahes punktis mis tahes teise oma õhusõiduki vastu;

f) teha vahemaandumisi mis tahes punktides mõlema lepinguosalise territooriumil või sellest väljaspool;

g) teha transiitvedusid läbi teise lepinguosalise territooriumi ja

h) olenemata veose päritolust kombineerida vedusid samal õhusõidukil.

37. Mõlemad lepinguosalised lubavad kõikidel lennuettevõtjatel määrata nende osutatavate rahvusvaheliste lennutransporditeenuste sageduse ja veomahu vastavalt turul valitsevale äriolukorrale. Kooskõlas nimetatud õigusega ei tohi kumbki lepinguosaline ühepoolselt piirata teise lepinguosalise lennuettevõtjate veomahtu, teenuste sagedust ja korrapärasust või kasutatavate õhusõidukite tüüpi või tüüpe, välja arvatud tolliga, käitamisega ja keskkonna- või tervisekaitsega seotud põhjustel, tehnilistel põhjustel, või seoses käesoleva lepingu artikli 26 („Konkurentsitingimused”) kohaldamisega.

38. Lepinguosaliste lennuettevõtjad võivad muu hulgas koodijagamise kokkulepete raames osutada lennuteenuseid kõigisse kolmandas riigis asuvatesse punktidesse, mis ei asu kindlaksmääratud lennuliinidel, eeldusel et nad ei kasuta viienda vabaduse liiklusõigusi.

39. Käesoleva lisa suhtes kohaldatakse lepingu III lisas kehtestatud üleminekukorda ja selle kohast õiguste laiendamist.

**III LISA**

# ÜLEMINEKUKORD

## 1. jagu

## Üleminekuperioodid

1. Ukraina üleminek käesolevast lepingust tulenevate kõikide sätete ja tingimuste tõhusale rakendamisele toimub kahe üleminekuperioodi jooksul.

2. Kõnealust üleminekut jälgitakse Euroopa Komisjoni hindamiste ja Euroopa Lennundusohutusameti standardimiskontrollide abil, ühtlasi teeb selle kohta otsuse ühiskomitee vastavalt käesoleva lepingu artiklile 33 („Üleminekukord”).

## 2. jagu

## Esimese üleminekuperioodi jooksul kohaldatavad nõuded

1. Esimese üleminekuperioodi jooksul:

   a) lubatakse Euroopa Liidu lennuettevõtjatel ning lennuettevõtjatel, kellele on lennutegevusloa välja andnud Ukraina, kasutada piiramatult liiklusõigusi iga Euroopa Liidu punkti ja iga Ukraina punkti vahel;

   b) lähtudes hindamisest, mis käsitleb seda, kuidas Ukraina rakendab asjakohaseid Euroopa Liidu nõudeid ja standardeid, ja pärast asjakohase teabe saamist ühiskomiteelt, kaasatakse Ukraina vaatlejana komiteesse, mis on loodud vastavalt määruse (EMÜ) nr 95/93 (ühenduse lennujaamades teenindusaegade jaotamise ühiste eeskirjade kohta) tingimustele;

   c) artikli 22 („Ärivõimalused”) lõike 5 punkti c (maapealse teeninduse teenuste osutamine muudele kui lepinguosaliste lennuettevõtjatele) ei kohaldata.

2. Ukraina võib teisele üleminekuperioodile üle minna pärast järgmiste tingimuste täitmist:

   a) järgmistes õigusaktides sisalduvate kohaldatavate nõuete ja standardite siseriiklikesse õigusaktidesse inkorporeerimine ja nende rakendamine:

- määrus (EÜ) nr 216/2008 (tsiviillennunduse valdkonna ühiseeskirjade ja Euroopa Lennundusohutusameti loomise kohta);

- määrus (EL) nr 748/2012 (millega nähakse ette õhusõidukite ja nendega seotud toodete, osade ja seadmete lennukõlblikkuse ja keskkonnaohutuse sertifitseerimise ning projekteerimis- ja tootjaorganisatsioonide sertifitseerimise rakenduseeskirjad);

- määrus (EÜ) nr 2042/2003 (õhusõidukite ja lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuva lennukõlblikkuse ning sellega tegelevate organisatsioonide ja isikute sertifitseerimise kohta) muudetud kujul;

- määrus (EL) nr 965/2012 (millega kehtestatakse lennutegevusega seotud tehnilised nõuded ja haldusmenetlused);

- määrus (EL) nr 1178/2011 (millega kehtestatakse tsiviillennunduses kasutatavate õhusõidukite meeskonnaga seotud tehnilised nõuded ja haldusmenetlused);

- määrus (EL) nr 996/2010 (lennuõnnetuste ja intsidentide uurimise ja ennetamise kohta);

- direktiiv 2009/12/EÜ (lennutasude kohta);

- direktiiv 96/67/EÜ (juurdepääsu kohta maapealse käitluse turule ühenduse lennujaamades);

- määrus (EMÜ) nr 95/93 (teenindusaegade jaotamise ühiste eeskirjade kohta);

- direktiiv 2000/79/EÜ (tsiviillennunduse lennupersonali tööaja korralduse Euroopa kokkuleppe kohta);

- määruse (EÜ) nr 1008/2008 IV peatükk (lennuteenuste osutamise kohta);

- määrus (EÜ) nr 785/2004 (lennuettevõtjatele ja õhusõiduki käitajatele kehtivate kindlustusnõuete kohta);

- määrus (EÜ) nr 80/2009 (arvutipõhiste ettetellimissüsteemide kohta);

- määrus (EÜ) nr 2027/97 (lennuettevõtja vastutuse kohta õnnetusjuhtumite puhul);

- määrus (EÜ) nr 261/2004 (ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta);

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 549/2004, 10. märts 2004, millega sätestatakse raamistik ühtse Euroopa taeva loomiseks (raammäärus);

-Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 550/2004, 10. märts 2004, aeronavigatsiooniteenuste osutamise kohta ühtses Euroopa taevas (teenuse osutamise määrus);

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 551/2004, 10. märts 2004, õhuruumi korraldamise ja kasutamise kohta ühtses Euroopa taevas (õhuruumi määrus);

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 552/2004, 10. märts 2004, Euroopa lennuliikluse juhtimisvõrgu koostalitlusvõime kohta (koostalitlusvõime määrus);

- Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 691/2010, 29. juuli 2010, millega kehtestatakse aeronavigatsiooniteenuste ja võrgufunktsioonide tulemuslikkuse kava ning muudetakse määrust (EÜ) nr 2096/2005, milles sätestatakse aeronavigatsiooniteenuste osutamise ühised nõuded;

- Euroopa Komisjoni määrus (EÜ) nr 1794/2006, 6. detsember 2006, milles sätestatakse aeronavigatsiooniteenuste ühine maksustamiskava;

- Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 1034/2011, 17. oktoober 2011, lennuliikluse korraldamise ja aeronavigatsiooniteenuste ohutusjärelevalve kohta, millega muudetakse määrust (EL) nr 691/2010;

- Euroopa Komisjoni määrus (EÜ) nr 2150/2005, 23. detsember 2005, milles sätestatakse ühised eeskirjad õhuruumi paindlikuks kasutamiseks, ja

Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 255/2010, 25. märts 2010, milles sätestatakse lennuliiklusvoogude juhtimise ühised eeskirjad,

vastavalt eespool loetletud õigusaktide sätetele, kaasa arvatud käesoleva lepingu I lisas loetletud muudatused;

b) selliste lennutegevuslubade väljaandmist käsitlevate eeskirjade kohaldamine, mis on sisuliselt samaväärsed Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. septembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 1008/2008 (ühenduse lennuteenuste osutamist käsitlevate ühiseeskirjade kohta) II peatükis sätestatud eeskirjadega, ja

c) lennundusjulgestuse puhul rakendatakse tsiviillennunduskonverentsi dokumendi nr 30 II osa viimast kohaldatavat muudatust.

**3. jagu**

**Teise üleminekuperioodi jooksul kohaldatavad nõuded**

1. Pärast seda, kui ühiskomitee on teinud otsuse vastavalt käesoleva lepingu artiklile 33 („Üleminekukord”), kinnitades, et Ukraina täidab kõiki käesoleva lisa 2. jao punktis 2 sätestatud tingimusi, kohaldatakse järgmist:

   a) liikmesriigid tunnustavad IV lisa 1. jaos loetletud, Ukraina väljaantud asjakohaseid lubasid vastavalt ühiskomitee otsuses sätestatud tingimustele ja määruse (EÜ) nr 216/2008 artiklile 11;

   b) kohaldatakse käesoleva lepingu artikli 22 („Ärivõimalused”) lõike 5 punkti c (maapealse teeninduse teenuste osutamine muudele kui lepinguosaliste lennuettevõtjatele) ja

   c) lähtudes hindamisest, mis käsitleb seda, kuidas Ukraina rakendab asjakohaseid Euroopa Liidu nõudeid ja standardeid, ja pärast asjakohase teabe saamist ühiskomiteelt, kaasatakse Ukraina vaatlejana komiteesse, mis on loodud vastavalt määruse (EÜ) nr 2111/2005 (mis käsitleb ühenduse nimekirja, millesse kantakse lennuettevõtjad, kelle suhtes kohaldatakse ühenduse piires tegevuskeeldu) tingimustele.

2. Ukraina peab käesoleva lepingu täielikuks rakendamiseks täitma järgmised tingimused:

   a) käesoleva lepingu I lisas loetletud Euroopa Liidu õigusaktides sisalduvate kõikide kohaldatavate nõuete ja standardite inkorporeerimine Ukraina õigusaktidesse ja nende sätete rakendamine ning

   b) Ukraina vastutusalasse kuuluva õhuruumi korraldamine selliselt, et see vastaks funktsionaalsete õhuruumiosade loomise suhtes kehtestatud ELi nõuetele.

**4. jagu**

**Käesoleva lepingu täielik rakendamine**

Pärast seda, kui ühiskomitee on teinud käesoleva lepingu artikli 33 („Üleminekukord”) kohase otsuse, kinnitades, et Ukraina täidab kõiki käesoleva lisa 3. jao punktis 2 sätestatud tingimusi, kohaldatakse järgmist:

1. Lisaks käesoleva lisa 2. jao punktis 1 sätestatud liiklusõigustele:

   a) lubatakse Euroopa Liidu lennuettevõtjatel piiramatult kasutada liiklusõigusi Ukrainas asuvate punktide, Euroopa naabruspoliitika ja Euroopa ühise lennunduspiirkonna riikides asuvate vahepunktide ning V lisas loetletud riikide territooriumil ja sellest väljaspool asuvate punktide vahel, tingimusel et asjaomane lend on osa teenusest, millega teenindatakse liikmesriigis asuvat punkti.

Lisaks lubatakse Euroopa Liidu lennuettevõtjatel kasutada ka piiramatuid liiklusõigusi Ukrainas asuvate punktide vahel, vaatamata sellele, kas sellised teenused algavad või lõpevad ELi territooriumil, ja

b) lubatakse Ukraina lennuettevõtjatel kasutada piiramatult liiklusõigusi Euroopa Liidus asuvate mis tahes punktide Euroopa naabruspoliitika ja Euroopa ühise lennunduspiirkonna riikides asuvate vahepunktide ning V lisas loetletud riikide territooriumil ja sellest väljaspool asuvate punktide vahel, tingimusel et asjaomane lend on osa teenusest, millega teenindatakse Ukrainas asuvat punkti.

2. Liikmesriigid tunnustavad kõiki käesoleva lepingu IV lisa 2. jaos loetletud asjakohaseid sertifikaate, lubasid, tõendeid ja tunnistusi, mille Ukraina on välja andnud vastavalt kõnealuses lisas loetletud õigusaktide sätetes ette nähtud tingimustele.

_____

**IV LISA**

**KÄESOLEVA LEPINGU III LISAS OSUTATUD**

**LUBADE LOETELU**

**1. Lennumeeskond**

Piloodiluba (lubade väljaandmine, kehtivusepikendamine, muutmine, piiramine, peatamine või kehtetuks tunnistamine) (määrused (EÜ) nr 216/2008, (EL) nr 1178/2011, (EL) nr 290/2012, millega muudetakse määrust (EL) nr 1178/2011).

Lennukoolituse või simulaatoril pakutavate lennutreeningute või pilootide oskuste hindamise eest vastutavate isikute tunnistus (määrused (EÜ) nr 216/2008, (EL) nr 1178/2011, (EL) nr 290/2012, millega muudetakse määrust (EL) nr 1178/2011).

Salongipersonali tunnistus (salongipersonali tunnistuste väljaandmine, kehtivusepikendamine, muutmine, piiramine, peatamine või kehtetuks tunnistamine) (määrused (EÜ) nr 216/2008, (EL) nr 1178/2011, (EL) nr 290/2012, millega määrust muudetakse (EL) nr 1178/2011).

Piloodi tervisetõend (väljaandmine, kehtivusepikendamine, muutmine, piiramine, peatamine või kehtetuks tunnistamine) (määrused (EÜ) nr 216/2008, (EL) nr 1178/2011, (EL) nr 290/2012, millega muudetakse määrust (EL) nr 1178/2011).

Lennundusarsti tunnistus ja tingimused, mille alusel võivad üldarstid tegutseda lennundusarstina (määrused (EÜ) nr 216/2008, (EL) nr 1178/2011, (EL) nr 290/2012, millega muudetakse määrust (EL) nr 1178/2011).

Salongitöötajate regulaarne tervisekontroll – sellise kontrolli eest vastutavate isikute kvalifikatsioon (määrused (EÜ) nr 216/2008, (EL) nr 1178/2011, (EL) nr 290/2012, millega muudetakse määrust (EL) nr 1178/2011).

Pilootide koolitusorganisatsioonide sertifikaatide väljaandmise, kehtivusepikendamise, muutmise, piiramise, peatamise või kehtetuks tunnistamise tingimused (määrused (EÜ) nr 216/2008, (EL) nr 1178/2011, (EL) nr 290/2012 , millega muudetakse määrust (EL) nr 1178/2011).

Tsiviillennunduse õhusõiduki meeskonnaliikmete kvalifikatsiooni ja tervisekontrolli hindamisse kaasatud lennundusmeditsiinikeskuste sertifikaatide väljaandmise, kehtivuse pikendamise, muutmise, piiramise, peatamise või kehtetuks tunnistamise tingimused (määrused (EÜ) nr 216/2008, (EL) nr 1178/2011, (EL) nr 290/2012, millega muudetakse määrust (EL) nr 1178/2011).

Lennutreeningseadmete sertifitseerimine ja nõuded selliseid seadmeid käitavatele ja kasutavatele organisatsioonidele (määrused (EÜ nr 216/2008, (EL) nr 1178/2011, (EL) nr 290/2012, millega muudetakse määrust (EL) nr 1178/2011).

## 2. Lennuliikluse korraldamine / Aeronavigatsiooniteenused

Lennuliiklusteenuste osutajate sertifikaadid (määrused (EÜ) nr 216/2008, (EL) nr 1034/2011, (EL) nr 1035/2011, II lisa, lennuliiklusteenuste osutamise erinõuded).

Meteoroloogiateenuste osutajate sertifikaadid (määrused (EÜ) nr 216/2008, (EL) nr 1034/2011, (EL) nr 1035/2011, III lisa, meteoroloogiateenuste osutamise erinõuded).

Lennundusteabeteenuste osutajate sertifikaadid (määrused (EÜ) nr 216/2008, (EL) nr 1034/2011, (EL) nr 1035/2011 IV lisa, lennundusteabeteenuste osutamise erinõuded).

Side-, navigatsiooni- ja seireteenuste osutajate sertifikaadid (määrused (EÜ) nr 216/2008, (EL) nr 1034/2011, (EL) nr 1035/2011 V lisa, teabevahetus-, navigatsiooni- ja seireteenuste osutamise erinõuded).

Lennujuhtide ja lennujuhtide õpilaste load (väljaandmine, kehtivuse peatamine ja kehtetuks tunnistamine) ning sellega seotud pädevused ja märked (määrused (EÜ) nr 216/2008, (EL) nr 805/2011).

Lennujuhtide tervisetõendid (määrused (EÜ) nr 216/2008, (EL) nr 805/2011).

Lennujuhtide koolitusorganisatsioonide sertifikaadid (kehtivus, uuendamine, pikendamine ja kasutamine) (määrused (EÜ) nr 216/2008 ja (EL) nr 805/2011).

**V LISA**

**KÄESOLEVA LEPINGU ARTIKLITES 17, 19 JA 22 NING II JA III LISAS OSUTATUD MUUDE RIIKIDE LOETELU**

1. Islandi Vabariik (Euroopa Majanduspiirkonna lepingu alusel);
2. Liechtensteini Vürstiriik (Euroopa Majanduspiirkonna lepingu alusel);
3. Norra Kuningriik (Euroopa Majanduspiirkonna lepingu alusel) ja
4. Šveitsi Konföderatsioon (Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lennutranspordilepingu alusel).

**VI LISA**

**MENETLUSEESKIRJAD**

Käesolevat lepingut kohaldatakse vastavalt järgmistele menetluseeskirjadele:

## 1. UKRAINA OSALEMINE KOMITEEDES

Kui Ukraina osaleb käesoleva lepingu kohaselt Euroopa Liidu asjakohaste õigusaktidega loodud komitees, antakse talle seal vaatleja staatus, kaasatakse ta kõikidesse asjakohastesse aruteludesse ja julgustatakse osalema aruteludes vastavalt kodukorrale, samas ei lubata teda istungitele, kus toimub hääletamine.

Lennuliikluse korraldamise valdkonnas kaasatakse Ukraina ka kõikide Euroopa Komisjoni loodud organite, näiteks lennundussektori nõuandekomitee ja võrgu haldusasutuse töösse, et rakendada asjakohaseid ühtse Euroopa taeva õigusakte.

## 2. VAATLEJASTAATUSE SAAMINE EUROOPA LENNUNDUSOHUTUSAMETIS

Vaatleja staatus Euroopa Lennundusohutusametis annab Ukrainale õiguse osaleda Euroopa Lennundusohutusameti tehnilistes töörühmades ja organites, mis on avatud ELi liikmesriikidele ja muudele Euroopa naabruspoliitika partnerriikidele, vastavalt selliseks osalemiseks kehtestatud tingimustele. Vaatleja staatus ei anna hääleõigust. Sellist staatust ei saa omandada Euroopa Lennundusohutusameti haldusnõukogus.

## 3. KOOSTÖÖ JA TEABEVAHETUS

Lepinguosaliste pädevate asutuste asjakohaste volituste kasutamise hõlbustamiseks vahetavad sellised asutused nõudmise korral vastastikku teavet, mis on vajalik lepingu nõuetekohaseks toimimiseks.

## 4. VIIDE KEELTELE

Lepingu reguleerimisalas kehtestatud menetlustes on lepinguosalistel õigus kasutada Euroopa Liidu institutsioonide ametlikke keeli või ukraina keelt. Siiski on lepinguosalised teadlikud, et inglise keele kasutamine hõlbustab neid menetlusi. Kui ametlikus dokumendis kasutatakse keelt, mis ei ole Euroopa Liidu institutsioonide ametlik keel, tuleb samaaegselt esitada tõlge mõnda Euroopa Liidu institutsioonide ametlikku keelde, võttes arvesse eelmises lauses sätestatut. Kui lepinguosaline kavatseb suulise menetluse korral kasutada keelt, mis ei ole Euroopa Liidu institutsioonide ametlik keel, peab see lepinguosaline tagama sünkroontõlke.

**VII LISA**

## KÄESOLEVA LEPINGU ARTIKLI 26 LÕIKES 4 OSUTATUD KRITEERIUMID

1. Käesoleva lepingu nõuetekohase toimimisega on kooskõlas:

   a) üksiktarbijatele antav sotsiaalabi, kui sellist abi antakse ilma asjakohaste teenuste päritolul põhineva diskrimineerimiseta, ja

   b) loodusõnnetuste ja erakorraliste sündmuste tekitatud kahju korvamiseks antav abi.

2. Lisaks sellele võidakse käesoleva lepingu nõuetekohase toimimisega kooskõlas olevaks lugeda ka järgmise:

   a) abi majandusarengu edendamiseks piirkondades, kus elatustase on erakordselt madal või kus valitseb tõsine vaegtööhõive;

   b) lepinguosaliste huvidest lähtuv abi teatava majandustegevuse või teatavate majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui selline abi ei kahjusta lennuettevõtjate äritegevust;

   c) abi, mida antakse selleks, et saavutada ELi horisontaalsete grupierandite määruste ning horisontaalsete ja valdkonnapõhiste riigiabieeskirjadega lubatud eesmärke kooskõlas neis kehtestatud tingimustega.

_____